

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

**Werkingsverslag
2011**

1. WOORD VOORAF

In april 2011 werd vijf jaar erkenning Vlaamse Gebarentaal (VGT) gevierd in het Vlaams Parlement. Het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal heeft reeds heel wat initiatieven mogelijk gemaakt. Het Vlaams GebarentaalCentrum wordt structureel ondersteund (ook al gaat het om financieel eerder beperkte middelen), er worden jaarlijks subsidies toegekend aan projecten Vlaamse Gebarentaal én de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal heeft haar werking kunnen ontplooien. De afgelopen jaren heeft de commissie haar opdracht ter harte genomen en een belangrijke rol gespeeld bij het stimuleren van initiatieven die het gebruik van Vlaamse Gebarentaal centraal stellen.

2011 was het derde volledige werkingsjaar van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal. De aandacht voor de inhoudelijke thema's die in 2010 als prioritair naar voren werden geschoven, bleven in 2011 onveranderd: cultuur, media, onderwijs en tolken Vlaamse Gebarentaal. In dit werkingsverslag geven wij een overzicht van de belangrijkste verwezenlijkingen en evoluties op deze thema's.

Voor de Adviescommissie was de aandacht in de Beheersovereenkomst 2012 – 2016 met de VRT voor het toegankelijk maken van nieuwsprogramma's via VGT erg belangrijk. In die Beheersovereenkomst staat dit als volgt geformuleerd (p. 17):

6.1.2.2 Diversiteit en doelgroepenbeleid

OD4.3: De VRT moet haar aanbod ook toegankelijk maken voor personen met een auditieve/visuele beperking. De VRT biedt hiervoor het volgende aan:

- (...)
- *Voor doven en slechthorenden:*
  - (...)
  - *Gebarentaal: het journaal van 19u en het Ketnet-journaal worden via het open internet met gebarentaal aangeboden binnen het jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Dit signaal wordt ook digitaal aangeboden aan de distributeurs die de service ook via interactieve digitale televisie kunnen verspreiden. Het weekoverzicht van het Ketnet-journaal wordt via TV met gebarentaal aangeboden binnen het jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst.*

Hierdoor zal VGT de nieuwsprogramma's niet alleen toegankelijk maken voor VGT-taligen, maar ook voor het grotere publiek zichtbaar worden wat ons ten zeerste verheugt. Hopelijk zal er op middellange termijn dan ook aandacht zijn voor gemeenschapsmedia voor volwassenen en jongeren. Wat de Adviescommissie geadviseerd had, was een programma van ongeveer een half uur per week in prime time voor en door Dove gebarentaligen, dus met als voertaal VGT.

Daarnaast stemde ook de aandacht voor VGT in de talennota 'Samen Taalgrenzen Verleggen' van Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel ons erg positief. In het onderdeel 3.2.2. van de Talennota 2011 gaat het over het belang van Vlaamse Gebarentaal wat betreft het onderwijs aan dove kinderen. We zijn vooral verheugd vast te stellen dat benadrukt wordt dat de Vlaamse Gebarentaal een

volwaardige, natuurlijke taal is; een taal die uiteraard kan fungeren als volwaardige instructietaal in het onderwijs. We zijn ook blij met de steun voor het bilinguale-bimodale (en biculturele) onderwijsmodel.

We hopen dan ook dat deze positieve trend van meer aandacht voor VGT in Vlaanderen in de volgende jaren verdergezet zal kunnen worden en zullen die trend als Adviescommissie VGT blijven ondersteunen.

Prof. dr. Mieke Van Herreweghe

Voorzitter Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

Mei 2012

INHOUDSTAFEL

1.	WOORD VOORAF	1
2.	OPDRACHT	5
3.	SAMENSTELLING	6
4.	WERKING	9
	4.1. Subcommissies	9
	4.1.1. <i>Subcommissie cultuur</i>	
	4.1.2. <i>Subcommissie media</i>	
	4.1.3. <i>Subcommissie onderwijs</i>	
	4.1.4. <i>Subcommissie tolken</i>	
	4.2. Algemene vergadering Adviescommissie VGT	15
	4.2.1. <i>Samenstelling en werking</i>	
	4.2.2. <i>Projecten</i>	
	4.2.3. <i>Sensibilisering en externe communicatie</i>	
	4.2.4. <i>Uitgebrachte adviezen en opvolging</i>	
	4.2.5. <i>Externe vertegenwoordiging</i>	
	4.3. Enkele cijfers.....	18
5.	TOEKOMST	19
	LIJST VAN BIJLAGEN	22

2. OPDRACHT

De commissie heeft als opdracht: *“adviezen uit te brengen en voorstellen te formuleren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op of een weerslag kunnen hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal. De commissie formuleert deze adviezen en voorstellen op eigen initiatief, op aanvraag van het Vlaams Parlement of van de Vlaamse Regering.”*¹

Aangezien Vlaamse Gebarentaal gebruikt wordt in alle mogelijke omgevingen waar men taal gebruikt, is het werkingsdomein van de commissie erg uitgebreid. Hoewel de minister bevoegd voor Cultuur belast is met de uitvoering van het decreet, zijn er heel wat andere beleidsdomeinen waarbinnen VGT aan bod komt. Het beleid binnen bijvoorbeeld de domeinen Cultuur, Onderwijs, Werk, Media en Gelijke Kansen kan van belang zijn voor het gebruik van VGT.

---

1 Decreet Vlaamse Gebarentaal, artikel 3, §1.

3. SAMENSTELLING

Bij de samenstelling van de commissie dient er met een aantal zaken rekening gehouden te worden². Naast de klassieke regeling voor de man/vrouwverhouding die bepaalt dat maximaal 2/3 van de commissieleden van hetzelfde geslacht mogen zijn, is het ook verplicht om leden te benoemen zodat er telkens één commissielid benoemd is dat één of meerdere van volgende categorieën vertegenwoordigt:

- verenigingen van dove gebarentaalgebruikers;
- ouders van dove kinderen die Vlaamse Gebarentaalgebruikers zijn;
- scholen voor buitengewoon onderwijs type 7;
- lesgevers Vlaamse Gebarentaal;
- tolken Vlaamse Gebarentaal;
- taalkundigen met expertise op het vlak van gebarentaalonderzoek.

De commissie dient ook voor minstens de helft uit Dove personen te bestaan.

Begin 2011 werd de heer Johan Baerts benoemd tot vervanger van mevrouw Isabelle Smessaert die in mei 2010 ontslag nam uit de commissie. De selectie gebeurde op basis van de reactie op een open oproep die eind 2010 gelanceerd werd. In 2011 zijn er geen ontslagen te melden. De samenstelling van de commissie bleef verder ongewijzigd.

Hieronder volgt een overzicht met de namen van de commissieleden met de vermelding van de categorie of categorieën waartoe zij behoren.

Naam	Expertise
Baerts Johan (vanaf januari 2011)	Horend, werkt al 33 jaar met dove en slechthorende jongeren en is sinds zes jaar verantwoordelijke voor de afdeling doven en slechthorenden bij het Koninklijk Instituut voor Doven en Slechthorenden (KIDS) in Hasselt. Maakt ook deel uit van het begeleidingsteam van KIDS. Daarnaast ook tolk VGT en lid van European Society for Mental Health and Deafness (ESMHD).
Boonen Diane	Doof, Vlaams Gebarentalige, expertise op het vlak van onderzoek en onderwijs van VGT. Voormalig medewerker bij Fevlado. Voormalig bestuurslid van het Vlaams Gebarentaal-Centrum (tot eind 2011). Opvoedster bij het Koninklijk Instituut voor Doven en Slechthorenden (KIDS) in Hasselt.

² Decreet VGT, artikel 3.

Naam	Expertise
De Clerck Goedele	Doof, is als postdoctoraal onderzoeker van het FWO-Vlaanderen verbonden aan de UGent (Vergelijkende Cultuurwetenschappen) en werkt als senior research fellow aan het International Institute for Sign Languages and Deaf Studies aan de University of Central Lancashire (UK). Haar doctoraatsverdediging aan de UGent in 2009 was de eerste doctoraatsverdediging in gebarentaal in Vlaanderen. Goedele heeft onderzoekservaring rond thema's van emancipatie en empowerment in gebarentaalgemeenschappen wereldwijd, ook in verband met onderwijs en dove vormen van kennis en leren. Ze deed onderzoek in Vlaanderen, aan Gallaudet University, in Kameroen, en in Zweden.
De Maere Hilda	Horend, CODA (kind van dove ouders), heeft een doof kind. Voormalig bestuurslid van ODOK (Ouders van Dove Kinderen) en kinderclub DOKIJO. Tolk Vlaamse Gebarentaal, docent in de tolkenopleiding VSPW Gent en coördinator in de afdeling VGT in de VSPW Gent.
De Meulder Maartje	Doof, activiste (medeoprichter van DAF, indiener van de petitie voor de erkenning van de VGT), MscDeaf Studies (University of Bristol), 2006-2011 voormalig medewerker belangenverdediging Fevlado (vnl. rond de thema's onderwijs en media), voormalig educatief medewerker Fevlado-Diversus (vooral projecten voor de Dovengemeenschap en ouders van dove kinderen). Sinds voorjaar 2011 doctoraatsstudent Universiteit Jyväskylä: onderzoek over wensen van Dovengemeenschappen op vlak van erkenning gebarentaal. Sinds 2012 voorzitter van het Vlaams GebarentaalCentrum.
De Witte Dirk	Horend, directeur van het tolkenbureau CAB, dat tolken VGT coördineert namens de Vlaamse Gemeenschap. Voordien verantwoordelijke in het vormingswerk voor doven en actief in de belangenverdediging. Diploma tolk VGT.
Dima Milan	Horend, ouder van twee dove kinderen en tolk Vlaamse Gebarentaal.
Eeckhoudt Eddy (ondervoorzitter)	Doof, vooral ervaring op het vlak van dovensport, nationaal en internationaal, bij de Vlaamse Dovensportbond (VDSB) en Koninklijk Sportverbond der Doven van België (KSVDB).
Heyerick Isabelle	Horend, taalkundige met ervaring op het vlak van onderzoek naar VGT. Sinds 2012 coördinator van het Vlaams GebarentaalCentrum. Ook tolk VGT.
Noben Sven	Doof, expertise gebarentaalmedia, ervaringsdeskundige en bedrijfsleider. Cultureel Doof en Vlaams Gebarentalige.

Naam	Expertise
Van Herreweghe Mieke (voorzitter)	Horend, taalkundige (docent aan de Universiteit Gent) met expertise in onderzoek naar en onderwijs van VGT. Stichtend lid en voormalig voorzitter van het Vlaams GebarentaalCentrum. Diploma Tolk VGT.
Vercruyssen Kathleen	Doof, Vlaams Gebarentalige, medewerker Dovencultuur in secundair onderwijs en MPI bij het Koninklijk Orthopedagogisch Centrum Antwerpen, voormalig educatief medewerker van Fevlado-Diversus en (bestuurs)lid van verschillende Doven-verenigingen (Vlaams en internationaal), Bachelor of Arts in Deaf studies, Gallaudet University, Washington DC, USA.
Vermeerbergen Myriam	Horend, al meer dan 20 jaar bezig met onderzoek naar de grammatica van VGT en betrokken bij andere vormen van taalkundig onderzoek omtrent VGT, bij cross-linguïstisch gebarentaal-onderzoek en bij onderzoek naar de relatie tussen gebarentalen en gesture. Onderzoek, redactie en regie-assistentie voor "Een Wereld van Gebaren": 26-delige tv-reeks over gebarentaal en de Doven-gemeenschap in Vlaanderen. Vele publicaties over VGT en gebarentalen en gebarentaalkunde in het algemeen en ook, in mindere mate, over socio-culturele aspecten van Doof-zijn. Momenteel betrokken bij de integratie van VGT in de bachelor Toegepaste Taalkunde en de Master in het Tolken van Lessius. Mede-oprichtster en ex-voorzitter Vlaams GebarentaalCentrum; medeoprichtster Sign Language Linguistics Society; voormalig expert gebarentaalkunde voor WFD. Ruime ervaring in het onderwijzen over de grammatica van VGT en over gebarentaal-kunde (ook aan gebarentaligen).
Verstraete Filip	Doof, Vlaams Gebarentalige, tolkgebruiker, dove vader van drie dove kinderen, dove familie, medewerker belangenbehartiging en ex-voorzitter van Fevlado, expertise rond toegankelijkheid, tolken, dovencultuur en dovenonderwijs. Coördinatie ledenbeweging van dovenclubs en dovenorganisaties, enz. Kent dovensport-situatie perfect, voormalig deelnemer aan nationale en internationale competities.
Vlerick Serge	Doof, Vlaams Gebarentalige, docent VGT in de tolkenopleiding van de VSPW te Gent en acteur.

4. WERKING

Ook in 2011 kwamen er geen specifieke adviesvragen vanuit de Vlaamse overheid of andere overheden. De Adviescommissie VGT nam zoals de voorgaande jaren daarom zelf het initiatief om adviezen uit te brengen m.b.t. het gebruik van Vlaamse Gebarentaal.

Om voldoende voeling te houden met evoluties op verschillende werkdomeinen werd beslist om ook in 2011 te blijven werken met thematische subcommissies. Dit zijn kleinere, flexibele werkgroepen, telkens samengesteld uit een aantal vertegenwoordigers uit de Adviescommissie, die elk binnen hun thema adviezen en voorstellen formuleren die vervolgens bekrachtigd en gecommuniceerd worden door de Adviescommissie.

De commissie werkt dus sinds 2010 met twee niveaus: de subcommissies en de algemene vergadering. Er werd geopteerd om deze werkwijze aan te houden omdat de algemene commissievergaderingen op die manier beperkt kunnen worden tot essentiële punten. De voorbereidende en technische punten worden vooraf in de subcommissievergaderingen behandeld. Alle adviezen en voorstellen worden vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene vergadering vooraleer ze verder verspreid worden.

In het overzicht dat volgt komt eerst de werking van de verschillende subcommissies aan bod en daarna gaan we in op de werking van de algemene vergadering van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.

4.1. Subcommissies

Begin 2010 werden de onderstaande subcommissies opgericht. Ook in 2011 verliep de werking deels via subcommissies:

- Cultuur
- Media
- Onderwijs
- Tolken

De onderwerpen van deze subcommissies weerspiegelen de belangrijkste thema's op de agenda van de Vlaamse en internationale Dovengemeenschap. Bij de opstart van de subcommissies werd de samenstelling bepaald en werd er een trekker aangesteld. Naargelang de geagendeerde punten en de nodige expertise of interesse, kunnen naast de vaste leden ook andere commissieleden deelnemen aan vergaderingen van subcommissies. De prioritaire thema's die in 2010 werden voorgesteld door de subcommissies en goedgekeurd door de algemene Adviescommissie bleven onveranderd.

In wat volgt geven we per subcommissie een overzicht met samenstelling, prioriteiten en een stand van zaken met betrekking tot de output.

4.1.1. Subcommissie cultuur

Samenstelling

Eddy Eeckhoudt (trekker tot midden 2011), Serge Vlerick (trekker vanaf midden 2011 ter vervanging van Eddy Eeckhoudt), Johan Baerts, Diane Boonen, Sven Noben en Kathleen Vercruyssen.

Bijeenkomsten

21 september en 19 oktober

Prioriteiten

Zoals in 2010 werd vastgelegd, concentreert de werking van de subcommissie cultuur zich in eerste instantie op Dovencultuur en de cultuur van Vlaamse Gebarentaligen en niet op de toegankelijkheid van culturele initiatieven en evenementen. De subcommissie heeft o.a. als opdracht initiatieven te nemen die erop gericht zijn om VGT en Dovencultuur meer bekendheid en zichtbaarheid te doen krijgen in bredere culturele kringen.

Stand van zaken

De subcommissie cultuur formuleerde een voorstel voor de **festiviteiten rond de vijfde verjaardag van de erkenning van Vlaamse Gebarentaal** op 26 april 2011. Dit voorstel werd verder uitgewerkt door de algemene vergadering. De coördinatie van het driedaagse evenement werd toevertrouwd aan vzw Fevlado. Op 26 april werd een persconferentie gehouden door Fevlado³, op 28 april was er een feest voor alle dovenscholen met kinderactiviteiten rond VGT, op 30 april was er een studievoormiddag omtrent taalplanning in het Vlaams Parlement (bijgewoond door enkele honderden mensen, vooral VGT-taligen)⁴ gevolgd door een feestelijke optocht door Brussel.

Verder organiseerde de subcommissie cultuur op 17 december 2011 een **infovoormiddag rond projecten Vlaamse Gebarentaal in het VSPW** (Centrum voor Volwassenenonderwijs) in Gent. Op deze infovoormiddag werd de werking van de Adviescommissie VGT door de voorzitter toegelicht en werden de projecten VGT die de afgelopen jaren (2007 – 2010) subsidies ontvingen, voorgesteld⁵.

Het gaat om volgende projecten:

2007

- de campagne 'Vlaamse Gebarentaal Leeft' door vzw Fevlado
- symposium rond VGT en CI door vzw Fevlado
- bevraging van actoren in het veld door vzw VGTC
- ontwikkeling van didactisch materiaal voor VGT/Dovencultuurkamp door VGTC
- 'ManManMan zkt. Vrouw' door cabaretgroep ManManMan

---

3 Bijlage 7

4 Bijlage 8

5 Bijlage 13

2008

- uitwerken lessenpakket op DVD over Dovencultuur door vzw 't Signaal (i.s.m. Cora)
- workshops voor bijscholing van afgestudeerde tolken VGT door vzw Tenuto
- cursus VGT gericht naar horende kinderen door vzw Instituut OLV Maagd der Armen (KIDS)
- website met spelletjes in VGT (Kaatje van Ketnet) door de VRT

2009

- kortfilm in VGT door vzw Body Talker
- opleiding gebarentalige presentatoren/vertalers door vzw Fevlado
- visueel communiceren in VGT met dove baby's en peuters door vzw 't Signaal
- Kinderrijmpjes in VGT door vzw VGTC

2010

- door middel van media de taalverwerving van VGT door Dove kinderen bevorderen door Signfuse

Vervolgens werd ook een toelichting gegeven voor geïnteresseerden over hoe men zelf een projectaanvraag kan indienen. De uitnodiging voor de infovoormiddag werd zowel in VGT als in het Nederlands breed verspreid via verschillende kanalen (Dovencclubs, Dovenscholen, Fevlado, VGTC, ...). De infovoormiddag was een succes, er namen meer dan 50 geïnteresseerden deel. Serge Vlerick verzorgde als trekker van de subcommissie de algemene presentatie van de infovoormiddag.

De projectoproep (<http://vimeo.com/33442556>) en de toelichting (<http://www.youtube.com/watch?v=dOdoF6xyZsk&feature=youtu.be>) werden via verschillende kanalen verspreid.

4.1.2. Subcommissie media

Samenstelling

Maartje De Meulder (trekker) en Sven Noben.

Bijeenkomsten

De subcommissie had in 2011 geen bijeenkomsten met de leden maar was aanwezig op en betrokken bij een aantal initiatieven i.v.m. VGT binnen de visuele media (zie stand van zaken).

Prioriteiten

Gemeenschapsmedia en toegankelijke media in VGT.

Stand van zaken

Maartje De Meulder (trekker van de subcommissie media) gaf samen met Mieke Van Herreweghe (voorzitter van de Adviescommissie VGT) een uiteenzetting over de Adviescommissie VGT op een **“hoorzitting over de werking van de Adviescommissie VGT”** van de commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media op 15 februari 2011. Tijdens de uiteenzetting voor deze hoorzitting werd ook uitgebreid ingegaan op de prioriteiten van de Adviescommissie VGT i.v.m. gemeenschapsmedia en toegankelijke media in VGT⁶.

Op 4 maart 2011 gaf Sven Noben, lid van de subcommissie media, een uiteenzetting over gemeenschapsmedia en toegankelijke media in VGT op een **“hoorzitting over de toegankelijkheid van de omroepen, ter voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst tussen de VRT en de Vlaamse Gemeenschap”**⁷. Van deze hoorzitting werd ook een videoverslag gemaakt door Jorn Rijckaert, zie <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/mediatheek/redactietips/2.14731/1.979980>

Hoewel Vlaamse Gebarentaal wel vermeld werd in de uiteindelijke beheersovereenkomst (6.1.2. Diversiteit en doelgroepenbeleid), werd in de praktische uitwerking daarvan het advies van de Adviescommissie VGT niet volledig opgevolgd. Dit leidde tot verder overleg met de VRT (zie 4.2.3. – uitgebrachte adviezen en opvolging in dit verslag).

Adviezen

In november 2010 schreef Fevlado naar aanleiding van de beleidsbrief Media 2010-2011 en de nieuwe beheersovereenkomst 2012-2016 tussen de Vlaamse overheid en de VRT een nota. De Adviescommissie schaarde zich inhoudelijk achter deze nota, maar schoof zelf een aantal prioriteiten naar voor. Dit mondde uit in het “Advies van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal omtrent het gebruik van Vlaamse Gebarentaal op de VRT voor de periode 2012-2016” die aan Vlaams minister van Media Ingrid Lieten werd bezorgd op 4 maart 2011⁸.

4.1.3. Subcommissie onderwijs

Samenstelling

Milan Dima (trekker), Diane Boonen, Johan Baerts, Hilda De Maere, Mieke Van Herreweghe en Myriam Vermeerbergen.

Bijeenkomsten

Er waren geen bijeenkomsten in 2011.

---

6 Bijlagen 1, 2 en 3

7 Bijlage 4

8 Bijlage 5

Prioriteiten

De belangrijkste prioriteit van deze subcommissie is de algemene aanpak en de hervorming van het onderwijs aan dove leerlingen. Veel problemen in het onderwijs aan dove leerlingen worden veroorzaakt door onwetendheid en desinformatie. Daarom wil de subcommissie prioritair inzetten op het verschaffen van correcte en neutrale informatie aan ouders, leerkrachten, leerlingenbegeleiders, opvoeders, (para)medici ... omtrent VGT, doofheid en taalontwikkeling.

Stand van zaken

De werking van de subcommissie onderwijs stond op een laag pitje in 2011. De opvolging van de hervormingen in het onderwijs en de impact hiervan op het gebruik van VGT werden hoofdzakelijk verder opgevolgd door de algemene vergadering van de Adviescommissie.

De Adviescommissie reageerde op 12 december 2011 schriftelijk op de conceptnota "Samen Taalgrenzen Verleggen" van Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet en op het advies dat hierop door de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) werd geformuleerd. Deze adviezen, zowel aan de bevoegde minister als aan de VLOR, werden voorbereid door een lid van de subcommissie onderwijs. In haar reactie uit de Adviescommissie haar tevredenheid over de aandacht in de nota voor Vlaamse Gebarentaal als volwaardige instructietaal binnen het onderwijs. Tegelijk geeft zij haar bezorgdheid mee over de vraagtekens die de VLOR plaatst bij het belang van een bilinguaal-bimodaal onderwijsmodel voor dove kinderen⁹.

4.1.4. Subcommissie tolken

Samenstelling

Dirk De Witte (trekker), Hilda De Maere, Maartje De Meulder, Isabelle Heyerick, Mieke Van Herreweghe, Myriam Vermeerbergen en Filip Verstraete.

Een afgevaardigde van de Beroepsvereniging Vlaamse Gebarentaal Tolken (BVGT) was telkens aanwezig bij de bespreking van de deontologische code.

Bijeenkomsten

17 augustus en 12 december

Prioriteiten

Opmaak van een deontologische code voor tolken Vlaamse Gebarentaal en uitbouw van een tolkenregister voor kwaliteitsmonitoring en –bevordering voor tolken Vlaamse Gebarentaal.

---

⁹ Bijlagen 11 en 12

Stand van zaken

1. Wat betreft de **opmaak van de deontologische code** werden de volgende onderwerpen in 2011 afgewerkt:

- 1.1. De vorm: in tegenstelling tot de bestaande situatie in Vlaanderen waar nog aparte teksten van codes voor enerzijds de onderwijssetting en anderzijds de setting van Welzijn en Werk circuleren, werd besloten om één algemene code met korte algemene principes op te stellen. Aan deze code kunnen dan per setting (onderwijs, justitie, welzijn, werk,...) eventuele bijlagen met verduidelijkingen worden toegevoegd.
- 1.2. De titel wordt "Algemene Beroepscode Tolken Vlaams Gebarentaal".
- 1.3. De code als voorwaarde voor het beroep van tolk: de code blijft een toelatingsvoorwaarde tot erkenning. M.a.w. tolken moeten de code kennen en ondertekenen om als erkend tolk te kunnen werken.
- 1.4. De ontstaansgeschiedenis: het ontstaan en de ontwikkeling van de code wordt opgenomen in de tekst.
- 1.5. De inleiding tot de code: hier worden kort de gebruikte terminologie en het doel van de code uiteengezet. Er wordt tevens verwezen naar het beroepscompetentieprofiel tolk VGT, opgemaakt door de Adviescommissie en SERV.
- 1.6. Voorstellen tot op te nemen algemene principes in de code:
  - 1) De tolk gaat bij het aannemen van een opdracht na of hij/zij over de nodige vaardigheden en kennis beschikt om de opdracht op een professionele en kwaliteitsvolle manier uit te voeren.
  - 2) De tolk gaat bij het aannemen van een opdracht na of hij/zij niet gehinderd zal worden in de kwaliteitsvolle uitvoering van de opdracht door persoonlijke maatschappelijke en ethische opvattingen.
  - 3) De tolk gaat bij het aannemen van een opdracht na of hij/zij niet gehinderd zal worden in de kwaliteitsvolle uitvoering van de opdracht door een persoonlijke relatie met de gebruiker.
  - 4) De tolk bereidt zich tijdig en uitvoerig voor op de uit te voeren opdracht.
  - 5) De tolk moet gepast vergoed worden voor geleverde prestaties.

De andere principes worden in 2012 vastgelegd.

2. Wat betreft het **tolkenregister**:

In 2010 werd reeds een ontwerp opgemaakt rond de oprichting van een tolkenregister. Dit ontwerp werd in 2011 door de subcommissie tolken bekeken, besproken en gewijzigd waar nodig. Zo kwam men tot een werkbaar en gedragen ontwerp. De grote vraag die in 2011 werd onderzocht, was waar een dergelijk orgaan zijn plaats zou vinden binnen de bestaande structuren. Zou deze functie moeten opgenomen worden in een bestaande organisatie (denk aan Fevlado, het CAB, de BVGT, Tenuto) of gaat de voorkeur uit naar een onafhankelijke organisatie? De commissieleden hadden een duidelijke voorkeur voor een onafhankelijke structuur. In 2011 werd dan ook door enkele commissieleden nagegaan wat de mogelijkheden kunnen zijn.

Bij de SERV en SELOR werd de vraag gesteld of een dergelijk tolkenregister in hun bestaande structuren zou kunnen opgenomen worden, maar dit bleek niet mogelijk.

Er werd ook contact opgenomen met de Centrale Ondersteuningscel Sociaal Tolken (COC) om na te gaan op welke manier zij te werk gaan en in welke decreten zij verankerd zijn. Zij zijn opgenomen in het Integratiedecreet en de subsidiëring wordt verzorgd door het Ministerie van Inburgering. De commissieleden bewandelen nu de piste van een wijziging aan het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal om daar een verankering van een tolkenregister mogelijk te maken, naar analogie van de COC in het Integratiedecreet. Dit wordt verder opgenomen in 2012.

4.2. Algemene vergadering Adviescommissie VGT

4.2.1. Samenstelling en werking

Begin 2011 werd Johan Baerts door de Vlaamse Regering benoemd tot commissielid.

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal kwam in 2011 6 keer samen (7 februari, 25 maart, 26 mei, 29 september, 27 oktober en 30 november), dus ongeveer tweemaandelijks. Tussendoor kwamen de subcommissies samen.

De organisatie van deze vergaderingen wordt opgenomen door het secretariaat van de commissie, meer bepaald door het agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. Het secretariaat staat in voor de verspreiding van de uitnodigingen, het vastleggen van vergaderzalen, het regelen van tolken en andere logistieke en praktische aangelegenheden. Het secretariaat neemt ook de verslaggeving op zich.

Vlaamse Gebarentaal is de vergadertaal van de commissieleden. Alle leden kennen VGT als eerste of tweede taal. Met het oog op de verslaggeving en de mogelijke aanwezigheid van externen worden telkens twee tolken voorzien. Omdat het niveau van de tolkopdracht erg hoog is, zijn er slechts een beperkt aantal tolken VGT die in aanmerking komen om deze opdracht waar te nemen. De commissie stelde zelf een lijst samen met voorkeurtolken waaruit geput kan worden.

De vergaderingen gaan door op verschillende locaties in Vlaanderen waar de infrastructuur zich het beste leent tot onderling visueel contact. Er is beslist om vanaf 2012 alle algemene vergaderingen te laten plaatsvinden in Brussel, omdat dit de meest centrale locatie is voor iedereen (afwisselend in het Arenberg- en Ellipsgebouw).

In 4.2.4. volgt een overzicht van de behandelde punten en thema's en vermelden we eveneens de uitgebrachte adviezen.

4.2.2. Projecten

Het decreet Vlaamse Gebarentaal bevat de mogelijkheid om projecten te ondersteunen die bijdragen tot de maatschappelijke verankering van VGT. Op basis van artikel 7 van het decreet wordt jaarlijks een projectoproep gelanceerd. Het uitvoeringsbesluit bepaalt dat de commissie jaarlijks een advies dient te geven in verband met het thema dat in aanmerking komt voor subsidiëring. Na advies van de commissie besliste de minister eind 2010 dat in 2011 projecten konden ingediend worden rond het thema "erfgoed Vlaamse Gebarentaal en Dovencultuur".

Vóór 1 februari 2011 werden acht projectdossiers ingediend bij het secretariaat van de commissie. De projecten werden op de bijeenkomst van 7 februari 2011 door de commissie beoordeeld. Op voorstel van de Adviescommissie kende de minister aan drie projecten een subsidie toe van in totaal 36 000 euro.

- Signfuse: 11 000 euro voor het project 'Erfgoed VGT'
- Universiteit Gent: 5 000 euro voor het project 'Ik ben ook een mens'
- Vlaams GebarentaalCentrum: 20 000 euro voor het project 'Samenstellen van een corpus VGT-gebruik voor Senioren'

Eind 2011 adviseerde de commissie om voor 2012 een open oproep te lanceren en dus geen specifiek thema te bepalen. De minister ging akkoord met dit voorstel en in november 2011 werd de projectoproep verspreid. <http://vimeo.com/33442556>

Om een bredere bekendheid te geven aan de projectoproep werd op 17 december een infodag georganiseerd. Op deze dag werden de projecten VGT voorgesteld die voorgaande jaren gesubsidieerd werden. Ook de regels m.b.t. het indienen van projecten werden uitgebreid toegelicht voor geïnteresseerden. De presentatie m.b.t. het indienen van projecten VGT werd online ter beschikking gesteld voor iedereen die achteraf de info nog eens wil bekijken of beluisteren¹⁰.

<http://www.youtube.com/watch?v=dOdoF6xyZsk&feature=youtu.be>

4.2.3. Sensibilisering en externe communicatie

De Adviescommissie heeft aandacht voor het communiceren van haar werking. Alle uitgebrachte adviezen worden bekend gemaakt via verschillende kanalen en minstens via de pagina's Vlaamse Gebarentaal op de website van het agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen:

http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/gebarentaal_adviescommissie.aspx

In haar externe communicatie neemt de Adviescommissie een voorbeeldfunctie op door steeds zowel in het Nederlands als in VGT te communiceren. De werkingsverslagen 2008-2009 en 2010 werden vertaald naar VGT door dove vertalers. Deze werkingsverslagen kunnen worden gedownload via bovenstaande link en worden ook bezorgd aan het Vlaams Parlement en aan de Vlaamse Regering.

De werking van de commissie werd begin 2011 voorgesteld in een hoorzitting van de commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media, op de studievoormiddag ter gelegenheid van de vijfde verjaardag van het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal op 30 april 2011 in het Vlaams Parlement en eveneens op een infodag op 17 december 2011 aan een breed publiek van geïnteresseerden. Bij deze laatste twee gelegenheden werden ook de projecten VGT voorgesteld die de voorbije jaren subsidies ontvingen.

In 2011 werd ook een aanzet gegeven tot de opmaak van een globaal communicatieplan voor de Adviescommissie. Er werd stilgestaan bij de mogelijkheden tot het ontwikkelen van een eigen huisstijl, een eigen website en de noodzaak aan een volledige en up-to-date mailinglijst. In 2012 zal dit verder worden uitgewerkt.

---

¹⁰Bijlage 13

4.2.4. *Uitgebrachte adviezen en opvolging*

Naar aanleiding van de opmaak van de beheersovereenkomst 2012-2016 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VRT, bezorgde de Adviescommissie op 4 maart 2011 op eigen initiatief een advies m.b.t. Vlaamse Gebarentaal op de VRT aan Vlaams minister van Media Ingrid Lieten. Het advies bevatte een aantal suggesties om VGT en de Vlaamse dovengemeenschap een plaats te geven binnen de openbare televisieomroep¹¹. Op 10 november 2011 volgde nog een schrijven aan de minister om haar te bedanken voor de aandacht die besteed wordt aan VGT in de resolutie omtrent de nieuwe beheersovereenkomst. Verder bevatte de brief een aantal bedenkingen en aanbevelingen¹². Naar aanleiding van dit schrijven vond op 7 december 2011 een gesprek plaats tussen de Adviescommissie en de VRT om nog een aantal punten te verduidelijken.

Op 12 december 2011 bezorgde de Adviescommissie haar reactie op de conceptnota 'Samen Taalgrenzen Verleggen' en op het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) zowel aan Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet als aan de VLOR. In dit schrijven drukt de commissie haar tevredenheid uit over de inhoud van de nota waarin VGT als een volwaardige instructietaal binnen het onderwijs wordt beschouwd. De commissie uit wel haar bezorgdheid over de vraagtekens die door de VLOR worden geplaatst bij het bilinguaal-bimodaal onderwijs¹³.

Op 17 juni 2011 werden de heren Lichtert en De Raeve uitgenodigd voor een gesprek naar aanleiding van de publicatie van een artikel over de 'invloed van vroege gehoorscreening en vroege cochleaire implantatie op onderwijs en zorg' in het tijdschrift Logopedie. Dit gesprek is uiteindelijk niet doorgegaan omwille van logistieke redenen.

4.2.5. *Externe vertegenwoordiging*

Zoals hierboven vermeld (4.1.2.) gaven Maartje De Meulder en Mieke Van Herreweghe een uiteenzetting over de Adviescommissie VGT op een "hoorzitting over de werking van de Adviescommissie VGT" van de commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media op 15 februari 2011¹⁴. Op 4 maart 2011 gaf Sven Noben een uiteenzetting over gemeenschapsmedia en toegankelijke media in VGT op een "hoorzitting over de toegankelijkheid van de omroepen, ter voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst tussen de VRT en de Vlaamse Gemeenschap"¹⁵. Ook op de studievoormiddag naar aanleiding van de vijfde verjaardag van het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal op 30 april 2011 werd door Mieke Van Herreweghe een korte uiteenzetting gehouden over de samenstelling en de werking van de Adviescommissie. Hier waren enkele honderden mensen (vooral VGT-taligen) aanwezig.

---

11 Bijlage 5 en 6

12 Bijlage 10

13 Bijlagen 11 en 12

14 Bijlagen 1, 2 en 3

15 Bijlage 4

4.3. Enkele cijfers

In 2011 vergaderde de algemene Adviescommissie zes keer en waren er in totaal vier bijeenkomsten van subcommissies. Van de voorziene 20 000 euro werkingsmiddelen voor de Adviescommissie werd 11 476,09 euro uitgegeven voor volgende kosten:

- 5 352,84 euro presentiegelden voor de commissieleden
- 3 321,26 euro tolkprestaties (14 tolkopdrachten)
- 1 643,00 euro voor vertaalwerk jaarverslag (Nederlands naar VGT)
- 49,61 euro vergoedingen externe experts
- 864,00 euro voor catering
- 200,00 euro voor huur auditorium
- 45,38 euro drukwerk

5. TOEKOMST

2012 is het laatste werkingsjaar van de huidige commissie. Dit betekent dat er in de loop van 2012 een nieuwe oproep gelanceerd zal worden om nieuwe kandidaten te vinden. Op basis van de ingediende kandidaturen zullen er 15 leden worden voorgedragen aan de Vlaamse minister van Cultuur. Na benoeming zullen zij vanaf 2013 de werkzaamheden van de commissie verderzetten. Naast het uitvoeren van de decretale opdracht, zal er in 2012 naar aanleiding van de afronding van de werkzaamheden van de huidige commissie de nodige aandacht gaan naar de evaluatie van haar werking. Vooral de werking met subcommissies zal geëvalueerd worden aangezien sommige subcommissies efficiënter werken dan andere.

Niettemin zal in 2012 verder gewerkt worden aan de prioriteiten op de verschillende werkingsdomeinen cultuur, onderwijs, tolken en media. Onder andere de evoluties op het vlak van VGT op de VRT (i.e. de VGT-vertolking van het journaal van 19 uur, het jeugdjournaal Karrewiet en het weekoverzicht Week van Karrewiet) en de ontwikkelingen binnen onderwijs en de VLOR zullen verder opgevolgd worden. De subcommissie tolken werkt verder aan de deontologische code, waarvan in 2012 een finale versie verwacht wordt, en het tolkenregister. De subcommissie onderwijs heeft in 2011 een vragenlijst met “vaak gestelde vragen” voor ouders van dove kinderen en professionelen die werken met dove kinderen uitgewerkt. In 2012 zullen de antwoorden op basis van input van professionelen geformuleerd worden. Nadien zal Kind en Gezin gecontacteerd en aangespoord worden om die vragenlijst met de antwoorden op hun website te publiceren. Gehoopt wordt dat in 2012 (een aantal) beantwoorde vragen al gepubliceerd zullen kunnen worden. Er zullen in dit laatste jaar ook verdere inspanningen geleverd worden om zo breed mogelijk te communiceren over de werking. In de loop van 2012 zal ten slotte gewerkt worden aan de ontwikkeling van een eigen logo en huisstijl.

BIJLAGEN

LIJST VAN BIJLAGEN

1. Presentatie prof. Mieke Van Herreweghe over de werking van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal n.a.v. de hoorzitting Vlaams Parlement 15 februari 2011.
2. Presentatie Maartje De Meulder over Media in Vlaamse Gebarentaal n.a.v. de hoorzitting Vlaams Parlement 15 februari 2011.
3. Verslag hoorzitting Vlaams Parlement 15 februari 2011 over de werking van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.
4. Presentatie over gemeenschapsmedia en toegankelijke media in VGT n.a.v. de hoorzitting Vlaams Parlement 4 maart 2011.
5. Advies van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal omtrent het gebruik van Vlaamse Gebarentaal op de VRT voor de periode 2012-2016.
6. Reactie Vlaams minister van Media Ingrid Lieten op advies Adviescommissie VGT n.a.v. beheersovereenkomst VG en VRT.
7. Toespraak Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege op de persconferentie van 26 april 2011 naar aanleiding van vijf jaar erkenning Vlaamse Gebarentaal.
8. Poster met overzicht van gesubsidieerde projecten voorgesteld op de studievoormiddag op 30 april 2011 naar aanleiding van vijf jaar erkenning Vlaamse Gebarentaal.
9. Advies naar aanleiding van de nieuwe Beheersovereenkomst met de VRT.
10. Advies aan Vlaams minister van Media Ingrid Lieten over VGT op de VRT, 10 november 2011.
11. Brief aan Vlaams minister van Onderwijs Pascal Smet over de conceptnota "Samen taalgrenzen verleggen" en het advies van de VLOR.
12. Brief aan de VLOR over de conceptnota "Samen taalgrenzen verleggen" en het advies van de VLOR.
13. Presentatie infovoormiddag Adviescommissie en projecten VGT op 17 december 2011.
14. Reactie Vlaams minister van Media Ingrid Lieten op advies VRT, 19 januari 2012.

Prof. Mieke Van Herreweghe,
voorzitter

ADVIESCOMMISSIE VLAAMSE GEBARENTAAL

Geschatte prevalenties (per 1000) van bilaterale gehoorstoornissen in Vlaanderen in 1999

Leeftijdsklasse, graad en aanvangsleeftijd van gehoorverlies	Aantal personen met gehoorstoornis
Kindereen en jongereen (0-17 jaar)	
* Graad van gehoorverlies vanaf	
matig slechthorend (> 40 dB HL)	1.588
zwaar slechthorend (> 70 dB HL)	977
doof (> 95 dB HL)	489
* Aanvangsleeftijd	
congenitaal/vroegtijdig	1.222
Volwasseneen (18-64 jaar)	
* Graad van gehoorverlies vanaf	
licht slechthorend (> 25 dB HL)	373.944
matig slechthorend (> 45 dB HL)	79.566
zwaar slechthorend (> 65 dB HL)	27.723
* Aanvangsleeftijd	
congenitaal/vroegtijdig	3.725
Oudereen (65-79 jaar)	
* Graad van gehoorverlies vanaf	
licht slechthorend (> 25 dB HL)	426.849
matig slechthorend (> 45 dB HL)	115.025
zwaar slechthorend (> 65 dB HL)	28.238
* Aanvangsleeftijd	
congenitaal/vroegtijdig	792

Doven en slechthorenden in Vlaanderen

twee groepen:

- aanvangsleeftijd gehoorverlies < 3 jaar: tweetalig: VGT – Nederlands => identificeren zichzelf als VGT-talig
- aanvangsleeftijd > 18 jaar: Nederlands => identificeren zichzelf als Nederlandstalig

Aantal dove en horende VGT-taligen

- Ongeveer 6.000 dove VGT-taligen (Loots et al. 2003)
- Ongeveer 4.860 CODA's (Noben 2009)
- Ongeveer 7.000 horende VGT-taligen in de periferie van de Dovengemeenschap (Adriaenssens et al. 2005)
- Ongeveer 8.000 geïnteresseerde leken, tolkstudenten, ... (Adriaenssens et al. 2005)

- tussen de **26.000 en de 30.000 Vlamingen voor wie VGT een rol** speelt in het dagelijks leven
- tel daarbij het grote publiek dat dankzij media gesensibiliseerd wordt

Decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaams Gebarentaal (B.S.17.VII.2006, gestemd in Vlaams Parlement op 26 april 2006)

Art. 2.

De Vlaamse Gebarentaal, afgekort VGT, is de visueel-gestuele natuurlijke taal die gebruikt wordt door Dove mensen en Vlaamse Gebarentaalgebruikers in de Vlaamse Gemeenschap en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dove mensen behoren tot de linguïstisch-culturele minderheidsgroep waarvoor de Vlaamse Gebarentaal een identificerende rol speelt. De Vlaamse Gebarentaal wordt hierbij erkend.

Bijlage 1

Decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaams Gebarentaal (B.S.17.VII.2006, gestemd in Vlaams Parlement op 26 april 2006)

Zie ook het verslag van de hoorzitting van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van 17 mei 2005 naar aanleiding van het ingediende verzoekschrift, stuk 322 (2004-2005), nr. 1;
<http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2004-2005/g322-1.pdf>

Decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaams Gebarentaal (B.S.17.VII.2006, gestemd in Vlaams Parlement op 26 april 2006)

Decreet: drieledig:

- maatregelen voor onderzoek naar en ontwikkeling en verspreiding van VGT door middel van de erkenning en subsidiëring van een kennisknooppunt rond VGT (vzw Vlaams GebarentaalCentrum, www.vgtc.be);
- een regeling voor informatieve en sensibiliserende projecten rond VGT;
- de oprichting en werking van een adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Opdracht

Art. 3.

§ 1. Er wordt een adviescommissie voor de Vlaamse Gebarentaal, hierna de commissie te noemen, opgericht.

Ze heeft tot opdracht adviezen uit te brengen en voorstellen te formuleren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op of weerslag kunnen hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal. De commissie formuleert deze adviezen en voorstellen op eigen initiatief, op aanvraag van het Vlaams Parlement of van de Vlaamse Regering. Alle adviezen en voorstellen zijn openbaar.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Samenstelling

Art. 3 § 2.

De commissie bestaat uit vijftien leden. De leden ervan worden door de Vlaamse Regering benoemd voor een termijn van vier jaar. Dat mandaat is verlengbaar.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Samenstelling

Art.3 § 3. De Vlaamse Regering bepaalt de samenstelling van de commissie, die minstens één lid bevat uit elk van de volgende categorieën :

- 1° verenigingen van Dove gebarentaalgebruikers;
- 2° ouders van dove kinderen die Vlaamse Gebarentaalgebruikers zijn;
- 3° scholen voor buitengewoon onderwijs van type 7;
- 4° lesgevers Vlaamse Gebarentaal;
- 5° tolken Vlaamse Gebarentaal;
- 6° taalkundigen met expertise op liet vlak van gebarentaalonderzoek.

Bij de samenstelling van de commissie streeft de Vlaamse Regering naar een grote vertegenwoordiging van Dove personen en Vlaamse Gebarentaalgebruikers. Minstens de helft van de leden zijn Dove personen, tenzij onvoldoende Dove personen zich kandidaat hebben gesteld. Ten hoogste twee derde van de leden zijn van hetzelfde geslacht.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Besproken thema's en geformuleerde adviezen

- Voertaal van de commissie
- Thema van de jaarlijkse projectoproep
- Beoordeling van de ingediende projecten
- Evaluatie van de projecten
- Beroepscompetentieprofiel tolken VGT (SERV)
- Deskundigheidsbeoordeling van tolken VGT
- Klachtenformulier tolken VGT
- Tolken in onderwijs
- Gebruik van Vlaamse Gebarentaal op de VRT voor de periode 2012-2016

Werking vanaf 2010 via subcommissies

- ⦿ Cultuur
- ⦿ Media
- ⦿ Onderwijs
- ⦿ Tolken

MEDIA IN VLAAMSE GEBARENTAAL

Maartje De Meulder
Adviescommissie VGT

Nota van Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties (Fevlado vzw)

- Nota over visuele media in VGT n.a.v. de beheersovereenkomst 2012-2016 en de beleidsbrief media 2010-2011
- Adviescommissie VGT ondersteunt deze nota maar schuift een aantal specifieke prioriteiten naar voren

Specifieke opmerking over ondertiteling via 888:

- Beheersovereenkomst 2007-2011: streefdoel 95% ondertiteling wordt niet gehaald (Beleidsbrief Media 2010-2011) – VRT zal inspanningen blijven opvoeren
- Noot: blijvende ontoegankelijkheid via ondertiteling van www.deredactie.be

Belang van media in VGT

- **Erkenning van de VGT:**
  - Linguïstisch-culturele minderheidsgroep met eigen media
  - Culturele erkenning uitbreiden naar andere beleidsdomeinen
- **Toegankelijkheid van informatie in geschreven Nederlands vaak onvoldoende**
  - Maar belang van media in VGT staat hier ook los van!
- **Dove kinderen**
  - Ondertiteling vaak niet toegankelijk
  - Nog belangrijker gezien specifieke situatie Dovengemeenschap – ouders en onderwijs)
- **Taalplanning en sensibilisatie**
  - Opvulling hiaten in VGT + ruimere zichtbaarheid (=> veranderde beeldvorming)

Artikel 151 van het Mediadecreet

Titel IV Televisiediensten, Hoofdstuk I Toegang tot televisiediensten voor personen met een visuele of auditieve handicap, art. 151

“De openbare omroeporganisatie van de Vlaamse Gemeenschap en de private televisieomroeporganisaties maken een aanzienlijk deel van hun omroepprogramma's toegankelijk voor personen met een visuele of auditieve handicap. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van ondertiteling, audiobeschrijving, gebarentaal en auditieve ondertiteling”

VN Conventie voor de Rechten van Personen met een Handicap

- Geratificeerd door België juli 2009
- Hoewel verdrag voor “Personen met een Handicap”, eerste internationale Conventie die gebarentalen vermeldt als talen en duidelijk het recht erkent van Dovengemeenschappen op versterking van hun taalkundige en culturele identiteit
- Artikels 21 (Vrijheid van mening en meningsuiting en toegang tot informatie) en 30 (Participatie in het politieke en openbare leven) bevatten een aantal belangrijke punten ivm toegankelijkheid van media en deelname aan het culturele leven (via media)
- Het gebruik van gebarentalen wordt expliciet erkend en bevordert

- Openbare omroep is een basisrecht voor iedere Vlaming. Openbare omroep is van iedereen, iedereen moet er zich in kunnen terugvinden
- Nieuwe beheersovereenkomst moet blijven uitgaan van de brede maatschappelijke opdracht van de VRT: een zo groot mogelijk aantal mediagebruikers bereiken met een diversiteit aan hoogkwalitatieve programma's
- Specifieke doelgroepen; personen van divers-ethnische afkomst, personen met een handicap, senioren en jongeren
- Studie van de VUB toont aan dat er wat betreft doelgroepenbeleid nood is aan bijkomende inspanningen
  - Doelgroepen worden niet voldoende aangesproken/bereikt
  - Doelgroepen worden niet altijd even genuanceerd gerepresenteerd)
- Diversiteitsmonitor van de VRT geeft aan dat kinderen met een handicap nauwelijks aan bod komen

(Nota van de Vlaamse Regering, Visienota over de VRT, 15 december 2010)

Wensen van de Adviescommissie VGT voor de beheersovereenkomst 2012-2016

1. Gemeenschapsmedia in VGT
2. Toegankelijke media in VGT

1. Gemeenschapsmedia in VGT

- Media voor en door een bepaalde gemeenschap, c.q. de Vlaamse Dovengemeenschap
- Media vanuit een Doof perspectief
- Gepresenteerd in VGT
- Kan bijdragen tot ontwikkeling en verhoging van de status van de minderheidsgroep en haar cultuur
- Belangrijk voor taalplanning en taalbehoud
- Versterken identiteit van de taalgemeenschap (gemeenschap kan zich in de media herkennen en zich ermee identificeren)
- Zijn ondersteuning voor verhoogde interculturaliteit (cfr. beleidsbrief Media 2010-2011: specifieke aandacht VRT voor interculturele programma's)
- Voorziet in aantrekkelijke tewerkstelling voor de minderheidsgroep

Concrete invulling van gemeenschapsmedia in VGT

- Programma van ongeveer 30 minuten per week voor volwassenen en jongeren (dus ook jongerenthema's)
- In prime time
- Voor en door dove gebarentaligen
- Specifieke aandacht voor dove kinderen (0-4 jaar): eigen soort 'Bumba' waarmee eenvoudige gebaren aangeleerd kunnen worden

2. Toegankelijke media in VGT

- "Horende" media die op een bepaalde manier toegankelijk wordt gemaakt voor dove gebarentaligen
- Dit kan in het Nederlands (ondertiteling 888) of in VGT (tolken)
- Voorkeur gaat naar vertolking door dove native speakers
- Beleidsbrief Media 2010-2011 vermeldt het belang van VGT bij nieuwsuitzendingen, "waarbij een samenvatting van het VRT-journaal het minimum lijkt"

Concrete invulling van toegankelijke media in VGT

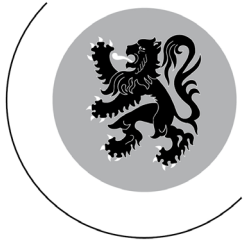
Twee prioriteiten voor twee verschillende doelgroepen

- Voor (jong)volwassenen: aansluitend op Het Journaal van 19u een samenvatting van een vijftal minuten in VGT door een dove presentator met voice-over of ondertiteling in het Nederlands (*hieraan wordt voorkeur gegeven boven vertolking*) (voor een voorbeeld uit Finland, zie <http://areena.yle.fi/ohjelma/8055>)
- Voor de 8 tot 12-jarigen: integratie van een dove presentator in het programma Karrewiet (ontoegankelijkheid van ondertiteling + belang van dove rolmodellen)

VLAAMSE GEBARENTAAL FEEST!

- 26 april 2011 Persconferentie Vlaams Parlement
  - 28 april 2011 Gebarentaligheidsfestival: kinderprogramma
  - 30 april 2011 Feest 5 jaar erkenning VGT
- Programma: Zie website www.vlaamsegebarentaal.be
- Locatie: Vlaams Parlement, Hertogstraat 6, Brussel
(inschrijven noodzakelijk)

Vlaams
Parlement

stuk **981** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 23 februari 2011 (2010-2011)

Hoorzitting

over de werking van de adviescommissie
Vlaamse Gebarentaal

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door mevrouw Helga Stevens en de heer Erik Arckens

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Philippe De Coene.

Vaste leden:

de heren Carl Decaluwe, Paul Delva, Johan Verstreken, Veli Yüksel;
de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Wim Wienen;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Herman Schueremans;
de heren Philippe De Coene, Chokri Mahassine;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

de heer Ludwig Caluwé, de dames Martine Fournier, Vera Jans, Tinne Rombouts;
de heer Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens, de heer Wim Van Dijck;
de heren Peter Gysbrechts, Bart Tommelein;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Patrick Janssens;
de heren Wilfried Vandaele, Kris Van Dijck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Luckas Van Der Taelen.

INHOUD

1. Uiteenzetting door professor Mieke Van Herreweghe, voorzitter van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal	4
2. Uiteenzetting door mevrouw Maartje De Meulder, lid van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal	5
3. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers.....	7
Gebruikte afkortingen	10

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 15 februari 2011 een hoorzitting over de werking van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal. De adviescommissie werd vertegenwoordigd door professor Mieke Van Herreweghe en mevrouw Maartje De Meulder, voorzitter en lid van de adviescommissie. De hoorzitting komt er naar aanleiding van het ingediende werkingsverslag 2008-2009 van de adviescommissie VGT, dat conform artikel 5 van het decreet van 5 mei 2006 houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal jaarlijks aan het Vlaams Parlement moet worden voorgelegd.

1. Uiteenzetting door professor Mieke Van Herreweghe, voorzitter van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

Mevrouw *Mieke Van Herreweghe* legt het onderscheid uit tussen de medisch-pathologische en de sociaal-culturele visie op doofheid. De eerste ziet haar als een handicap: doof zijn is niet kunnen horen. Medisch stelt men zich dan tot doel zoveel mogelijk de horende persoon te benaderen, en om door middel van technologie (implantaat) het ‘probleem’ op te lossen. De tweede visie ziet doven als een minderheidsgroep in een meerderheidscultuur die de gesproken taal heeft. In Vlaanderen heeft die groep de Vlaamse Gebarentaal als bindmiddel en cultureel uitingsmiddel. Het ideaal is in die visie de tweetalige persoon (wat in dit geval iets anders betekent dan in Brussel), die kennis heeft van zowel de horende als de dovencultuur. VGT heeft daarin een positieve waarde, zij is een manier om de eigen identiteit en cultuur tot uiting te brengen. De Amerikaanse termen die in dit verband gebruikt worden – empowerment, awareness, identity – stammen uit de zwarte emancipatiebeweging van de jaren 70. Tegelijk verwachten doven toegankelijkheid vanwege de meerderheidscultuur. Die wordt mogelijk gemaakt via tolken, terwijl de medische visie de oplossing zoekt in operaties en gehoorapparaten.

Het zijn over het algemeen de mensen met vroegtijdige doofheid die VGT gebruiken en de dovencultuur en -identiteit naar buiten willen brengen. Die houding heeft dus niet zozeer te maken met de graad van doofheid als wel met het tijdstip van het gehoorverlies. De spreker toont cijfers uit 1999 over de prevalentie van gehoorstoornissen. Ongeveer 1200 jongeren, een kleine 4000 volwassenen en een kleine 1000 ouderen gebruiken VGT. Een heel grote groep mensen wordt op latere leeftijd doof of slechthorend. Licht slechthorend zijn ongeveer 800.000 personen tussen 18 en 80, maar dat is een totaal andere populatie.

Als de aanvangsleeftijd van doof- of slechthorendheid vóór 3 jaar ligt, zal men zich meestal identificeren als VGT-talig of tweetalig. Ligt hij boven de 18, zal men zich meestal identificeren als Nederlandstalig. De twee groepen vragen uiteenlopende zaken. Wat media betreft, vraagt de tweede groep in eerste instantie meer ondertiteling. De eerste, kleinere groep vraagt VGT op tv, zowel als cultuuruiting als voor de toegankelijkheid. Professor Van Herreweghe onderstreept dat het dus niet het een of het ander is, maar beide, aangezien het om verschillende doelgroepen gaat.

Voor 26.000 tot 30.000 Vlamingen speelt VGT een rol in het dagelijkse leven. Naast de genoemde doven en slechthorenden, zijn er ongeveer 5000 ‘Children of Deaf Adults’ (CODA), van wie een groot deel VGT als moedertaal meekrijgt. Er zijn ook een 7000-tal horende VGT-taligen in de periferie van de dovengemeenschap. Daarnaast zijn er nog ongeveer 8000 geïnteresseerde leken, onder wie studenten. Ervaringen met de reacties op lezingen leren dat ook het grote publiek geïnteresseerd is in het als exotisch ervaren fenomeen.

De spreker citeert artikel 2 van het decreet van 2006: “De Vlaamse Gebarentaal is de visueel-gestuele natuurlijke taal die gebruikt wordt door Dove mensen en Vlaamse Gebarentaalgebruikers in de Vlaamse Gemeenschap en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dove mensen behoren tot de linguïstisch-culturele minderheidsgroep waarvoor de Vlaamse Gebarentaal een identificerende rol speelt. De Vlaamse Gebarentaal wordt hierbij erkend.”

In het decreet gaat het om te beginnen over onderzoek naar, en ontwikkeling en verspreiding van VGT door middel van de erkenning en subsidiëring van een kennis- en expertisecentrum. Dat is het Vlaams Gebarentaalcentrum geworden, waarvoor 60.000 euro per jaar wordt vrijgemaakt. Verder bevat de tekst een regeling voor informatieve en sensibiliserende projecten, die 36.000 euro per jaar krijgen. Tot slot wordt ook de oprichting en werking van een adviescommissie geregeld.

De spreker licht de werkzaamheden van die adviescommissie toe. Haar opdracht staat heel algemeen omschreven in artikel 3 van het decreet. Zij merkt op dat noch het Vlaams Parlement noch de Vlaamse Regering tot nu toe enig advies aanvroegen. De adviescommissie formuleerde wel al een aantal adviezen op eigen initiatief.

Volgens het decreet moet zij bestaan uit 15 leden, die de Vlaamse Regering voor een verlengbare termijn van vier jaar benoemt. In feite is de samenstelling breed, wat ook de maatschappelijke steun vrij breed maakt. Sommige leden zijn lid van verenigingen van dove gebarentaalgebruikers, andere zijn ouders van dove kinderen, komen uit de scholen voor buitengewoon onderwijs type 7, geven VGT-les, zijn tolken of taalkundigen. Het is hun expertise die hun lidmaatschap fundeert, niet hun status van vertegenwoordiger.

Verder schrijft het decreet voor dat minstens de helft zelf doof is, en ten hoogst twee derde van hetzelfde geslacht. Terloops merkt de professor op dat het altijd zoeken is naar voldoende mannen die willen meewerken. Een thema dat zeker in het begin vaak aan bod kwam, is de voertaal van de commissie. Op dit moment is dat VGT. Voor de leden die nog onvoldoende VGT begrijpen, zijn er tolken aanwezig. Er wordt geprobeerd om teksten van de commissie in zowel VGT als Nederlands aan te bieden, wat erg veel geld kost.

De commissie stelt elk jaar projectthema's voor en beoordeelt wat wordt ingediend ten behoeve van de minister. Zij probeert ze ook te evalueren, ook al is dat geen opdracht. Op vraag van de tolkenopleidingen werkte de adviescommissie een beroepscompetentieprofiel voor tolken VGT uit, dat inmiddels door de SERV is afgewerkt. Dat zal van pas komen bij de opstelling van het opleidingsprofiel en de latere inschaling in het decreet op het hoger beroepsonderwijs.

Met het oog op de verdere professionalisering werkt de commissie op dit moment aan een systeem van deskundigheidsbeoordeling en bijscholingsaanbod voor VGT-tolken, die op dit moment slechts één keer een erkenning nodig hebben. Op vraag van het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven (CAB) heeft de commissie een bruikbaar klachtenformulier tolken VGT opgesteld.

De commissie schreef ook een genuanceerd advies over tolken in geïntegreerd onderwijs, dat voorstellen op korte en op lange termijn bevat. Een recent advies gaat over het gebruik van VGT in de nieuwe beheersovereenkomst van de VRT. Tot slot wijst de spreker erop dat met het oog op de snelle verwerking van adviesaanvragen vier subcommissies actief zijn, met als thema's Cultuur, Media, Onderwijs en Tolken.

2. Uiteenzetting door mevrouw Maartje De Meulder, lid van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

Mevrouw *Maartje De Meulder* legt uit dat haar uiteenzetting gebaseerd is op de nota van de Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties over de visuele media. Uitgangspunt is niet doofheid als handicap, maar de culturele visie over VGT als minderheidstaal. De commissie ondersteunt de nota maar beveelt de minister ook specifieke prioriteiten aan voor haar beleid en voor de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT.

De doelstelling uit de vorige beheersovereenkomst om 95 percent van de Nederlandstalige programma's te ondertitelen, werd niet gehaald maar de minister neemt zich in

haar beleidsbrief voor ernaar te blijven streven. Er zijn inderdaad redelijk veel klachten over sommige programma's maar ook over de korte nieuwsberichten op de website deredactie.be.

De adviescommissie gaat echter voor VGT op de VRT. Om te beginnen wordt de dovensamenleving daarmee erkend als culturele en taalkundige minderheidsgroep met eigen media, zoals in het buitenland. Op die manier kan men de eigen cultuur en identiteit tonen. Op dit moment zijn die immers onzichtbaar, ook al werd VGT in 2006 cultureel erkend door de Vlaamse overheid. Die symbolische erkenning moet echter nog praktisch geïmplementeerd worden in de verschillende beleidsdomeinen.

Voor veel VGT-taligen is Nederlands hun tweede taal, waardoor het moeilijker is om langs die weg informatie te verwerven. Sommige doven kunnen ondertiteling niet 100 procent volgen, terwijl dezelfde informatie in VGT wel 100 procent toegankelijk is. Ook VGT-taligen die heel goed Nederlands kennen, vragen om VGT. Dove kinderen die nog niet kunnen lezen, hebben niets aan ondertiteling.

Daar komt bij dat 90 procent van die kinderen horende ouders heeft, waardoor VGT niet van ouder op kind wordt doorgegeven. Vroeger gebeurde dat daarom op de dovenschool, maar door de integratie in het reguliere onderwijs verdwijnt dat contact met de VGT-cultuur en -taal. De media zouden die taak kunnen overnemen.

Laatste argument is bewustmaking met betrekking tot VGT, die door het orale onderwijsstelsel een onderdrukte taal is. VGT op de VRT zou haar een maatschappelijke rol en meer zichtbaarheid verlenen. Meteen zou men ook de hiaten in het VGT-lexicon kunnen verhelpen. De beeldvorming van horende over dove mensen zou er bovendien door verbeteren. Ook voor de status bij sommige doven zelf, die soms VGT nog als minderwaardig zien, is het interessant.

Artikel 151 van het Mediadecreet gaat over de toegankelijkheid van tv-programma's voor mensen met visuele of auditieve handicaps. Het vormt met zijn verwijzing naar gebarentaal een belangrijk aanknopingspunt voor de Federatie van Vlaamse Dovensorganisaties. Ook de VN-Verdragen over de Rechten van Personen met een Handicap, die in 2009 door België werd geratificeerd, zegt dat gebarentaal een taal is en – in artikel 21 – dat de overheden haar moeten stimuleren en promoten. De vrijheid van meningsuiting moet ook in VGT kunnen verwekelijkt worden. Ook artikel 30 over toegankelijkheid is relevant in dit opzicht.

In de visienota van de Vlaamse Regering staat dat de openbare omroep een basisrecht is voor iedere Vlaming. Hij heeft de opdracht om zoveel mogelijk burgers te bereiken. Zowel de nota als de beleidsbrief erkennen dat er nog specifieke groepen zijn die thans niet bereikt worden, zoals ouderen, jongeren, etnische minderheden en personen met een handicap. Een VUB-studie bevestigt dat daarvoor meer inspanningen nodig zijn en dat ook de beeldvorming over die groepen beter kan. De diversiteitsmonitor van de VRT geeft aan dat kinderen met een handicap nauwelijks aan bod komen in het beleid en ook geen toegang vinden.

De eerder genoemde prioriteiten, die de adviescommissie naar voren wil schuiven voor 2012-2016, zijn gemeenschapsmedia in VGT en toegankelijke media in VGT. De eerste worden zo genoemd als vertaling van 'deaf media' of 'native media'. Ze worden gemaakt voor en door een bepaalde gemeenschap. Doordat er een sterk doof perspectief in aanwezig is en de taal VGT, bieden zij de gemeenschap de kans zichzelf bewust te maken en zijn status te verhogen. Zij helpen zowel bij taalplanning als taalbehoud. Zij bieden ook identificatie, omdat de eigen culturele waarden worden vooropgesteld, wat bij de VRT op dit moment niet zo is.

Minister Lieten beloofde in haar beleidsbrief aandacht voor het interculturele in de media. Gemeenschapsmedia vormen daarvan een voorbeeld, omdat zij zowel Vlaamse als eigen cultuur van de gemeenschap kunnen aanbieden en daardoor kennismaking en uitwisseling mogelijk maken. Bovendien bieden zij werkgelegenheidskansen aan de minderheidsgroep zelf.

De adviescommissie heeft voorstellen voor de concrete invulling zoals een programma voor volwassenen en jongeren van 30 minuten in prime time per week. De uitzendingen worden gemaakt voor en door dove gebarentaligen, waarbij de commissie pleit voor specifieke aandacht voor dove kinderen die nog niet kunnen lezen. Ze kunnen dan samen met hun broers, zussen en ouders stap voor stap gebarentaal verwerven. Het bestaande programma *Kaatje op Ketnet* leert via het internet een aantal eenvoudige gebaren aan, wat heel interessant is, maar het is daarnaast belangrijk ook een structureel vroeg taalaanbod te realiseren. Wat thema's betreft, kan men zowel actualiteit uit de horende wereld aanbieden als nieuws uit de eigen gemeenschap.

De tweede prioriteit is zoals gezegd het toegankelijk maken van informatie in de horende wereld. Op dit moment biedt de VRT daarvoor alleen ondertiteling via Teletekst 888 aan. Men zou echter ook dove tolken kunnen inzetten bij het nieuws. Buitenlandse studies tonen aan dat de identificatie van de dove kijker vergemakkelijkt. Er staat in Vlaanderen al een groep van dove presentatoren klaar, die daarvoor de nodige capaciteiten heeft verworven. Een andere mogelijkheid is een samenvatting van vijf tot tien minuten voor of na het avondjournaal in gebarentaal door een dove presentator. In Finland bestaat dit, met een voice-over, wat daar erg populair is bij het horende publiek, dat de bondigheid weet te waarderen.

Specifiek voor dove kinderen van acht tot twaalf zou men aan programma's als *Karrewiet* een dove presentator kunnen toevoegen, die meteen ook als rolmodel dient. De spreker onderstreept dat het niet de bedoeling is dat VGT ondertiteling aan de kant schuift. Tot slot nodigt zij de commissie uit voor de grote feestweek waarin de erkenning van VGT vijf jaar oud wordt. De adviescommissie werkt daartoe samen met de Federatie van Vlaamse Dovenorganisaties en andere partners. De persconferentie op 26 april vindt plaats in het parlamentsgebouw. Op 28 april is er een kinderprogramma en op 30 april een cultureel programma.

3. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer *Bart Caron* peilt naar de toename van de reële erkenning van VGT in de Vlaamse samenleving in de voorbije vijf jaar. En hoe staat het met de kennis van het brede publiek? Op welke punten kan de regelgeving nog verbeterd worden? Het lid heeft analoge vragen over het Mediadecreet. Heeft dat VGT vooruitgeholpen op de openbare, private en regionale zenders?

De heer *Paul Delva* informeert hoe de positie van VGT in de Vlaamse media zich verhoudt tot gebarentaal in de media van de omringende regio's. Op de RTBF wordt het nieuws alvast dagelijks in gebarentaal omgezet.

Mevrouw *Maartje De Meulder* antwoordt dat Vlaanderen achteroploopt. Naast de genoemde voorbeelden uit Scandinavië en Franstalig België, wordt het dagelijkse jeugdjournaal van de NOS in gebarentaal aangeboden. In Frankrijk heeft de dovengemeenschap een eigen programma. Zelfs in Afrika is er dagelijks aanbod in gebarentaal, ook al is het soms maar vijf minuten.

De laatste vijf jaar is enige vooruitgang geboekt, erkent de spreekster, maar weinig voor VGT op de VRT. Meestal argumenteert die laatste dat de groep te klein is en dat al ondertiteling wordt aangeboden. Ook de regionale omroepen bieden geen VGT aan, behalve

AVS over de Gentse Feesten. Op het punt van de positie van VGT binnen media en onderwijs, zou het decreet zeker verbeterd kunnen worden. Zeker in kleuter- en lager onderwijs is de situatie precair. Ook binnen de zorg blijft de erkenning van VGT nog grotendeels symbolisch. Recent weigerde bijvoorbeeld een ziekenhuis een tolk te betalen bij een bevaling. Juridisch gezien is de erkenning van VGT wel heel sterk, concludeert een internationaal onderzoek.

De beeldvorming bij het horende publiek over dove mensen is wel gunstig veranderd. Elk jaar zijn er meer inschrijvingen voor de cursussen VGT. De opleiding aan de Hogeschool Lessius is zeer goed, maar de media kunnen helpen om de impact van VGT te vergroten. Voor de dovengemeenschap zelf is de erkenning een enorme steun geweest, al is er ook daar nog zeker veel sensibilisatie nodig om de houding van dove mensen over hun eigen taal in positieve zin te veranderen

Mevrouw *Mieke Van Herreweghe* bevestigt het goede onthaal binnen de dovengemeenschap. Binnen de horende gemeenschap is men nog veel te weinig op de hoogte. De enige manier die zij ziet om die kennis breed te veranderen, is via de media.

Mevrouw *Helga Stevens* wijst op een vraag in de commissie Welzijn over de taaltoestanden in Brusselse ziekenhuizen. Het blijft verbazen dat tegelijk niemand wakker ligt van het feit dat dove personen in een vreemde taal op consultatie moeten. Hetzelfde geldt voor het genoemde incident in een Brugs ziekenhuis. Voor mensen van allochtone afkomst bestaan wel – en terecht – sociale tolken en interculturele bemiddelaars. Maar dove personen met dezelfde hulpvraag worden van het kastje naar de muur gestuurd. Minister Onkelinx bestond het om in de Senaat te antwoorden dat ‘informed consent’ geen probleem is voor doven “omdat ze toch wel kunnen lezen zeker”. Het lid heeft ook weet van een dove kankerpatiënt die geen tolk kreeg in een universitair ziekenhuis maar een van de kinderen moest meebrengen.

In Amerika is dat wel anders, ook in het onderwijs, net als in Engeland of Nederland. Het lid blijft zich afvragen waarom doven hier blijvend als tweederangsburgers worden behandeld. Zij pleit ervoor dat de commissie erover nadenkt hoe dit kan veranderd worden. Wat media betreft, is de nieuwe beheersovereenkomst alvast een mooie gelegenheid voor concrete actie. De VRT deed al heel wat inspanningen, maar inzake gebarentaalgebruikers kan nog veel meer gebeuren.

De heer *Bart Caron* meent dat verbetering veronderstelt dat er voldoende bewustzijn is in de samenleving over de taal en cultuur van doven en slechthorenden. De sleutel ligt inderdaad bij de media – ook voor andere mentaliteitswijzigingen – maar net in dat budget wordt geschrapt. In het bijzonder televisie heeft een onwaarschijnlijke invloed op het waardebesef. De openbare omroep heeft daar een specifieke opdracht.

Mevrouw *Mieke Van Herreweghe* merkt op dat in Zuid-Afrika al jaren een soap loopt in South African Sign Language, waar alle personages doof zijn en waar ook de horende gemeenschap dagelijks naar kijkt. De adviescommissie weet echter dat dit veel geld kost en stelt daarom minder dure oplossingen voor, die daarnet werden beschreven. Het zijn haalbare prioriteiten.

Mevrouw *Helga Stevens* is de idee van een samenvatting van het nieuws genegen, maar evenwaardige toegang betekent dat het nieuws volledig vertolkt wordt of door een dove nieuwslezer gebracht. Daarbij komen belangrijke duidingprogramma's als Terzake of De Zevende Dag, die moeilijker samen te vatten zijn. Doven zijn nochtans ook burgers. Het is dringend tijd dat de VRT ervoor zorgt dat bijvoorbeeld verkiezingsdebatten een tolk VGT krijgen. De omroep beweert toch altijd dat ze moeilijk te ondertitelen zijn door hun livekarakter – al slaagt de BBC daar dan weer wel in. Het lid pleit voor overleg met de dovengemeenschap over welke programma's voor hen belangrijk zijn.

Mevrouw *Maartje De Meulder* is het ermee eens dat informatie- en duidingsprogramma's prioriteiten zijn, maar ook kinderprogramma's.

Mevrouw *Mieke Van Herreweghe* vult aan dat de adviescommissie die discussie voerde. Zij koos inderdaad voor het dagelijkse journaal en kinderprogramma's als eerste maar daarom niet als enige stappen.

De heer *Philippe De Coene*, voorzitter, merkt op dat de publieke omroep voortdurend een afweging moet maken tussen zijn publieke toegankelijkheid en de grootte van specifieke groepen. Naar zijn gevoel slaat de balans in dit geval echter over naar het belang van de toegankelijkheid van de televisie voor de doorgemeenschap. Hij dankt de sprekers en de commissieleden voor het interessante debat.

Philippe DE COENE,
voorzitter

Helga STEVENS
Erik ARCKENS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AVS	Audio Video Studio, regionale televisie voor Oost-Vlaanderen
BBC	British Broadcasting Corporation
CAB	Vlaams Communicatieassistentiebureau voor Doven
CODA	Children of Deaf Adults
NOS	Nederlandse Omroep Stichting
RTBF	Radio Télévision Belge Francophone
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VGT	Vlaamse Gebarentaal
VN	Verenigde Naties
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VUB	Vrije Universiteit Brussel

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal (VGT)

Prof. Mieke Van Herreweghe,
voorzitter

Adviescommissie VGT

- Steunt nota Fevlado wat betreft “VGT op VRT”

VGT op VRT

- Toegankelijkheidsmedia
- Gemeenschapsmedia

Toegankelijke media

- Voor (jong-)volwassenen:

een samenvattend journaal in VGT

= aansluitend op het journaal van 19u een samenvatting van een vijftal minuten in Vlaamse Gebarentaal door een dove presentator met een Nederlandse voice-over en/of met Nederlandse ondertiteling (dit kan ook eventueel op het tweede net aansluitend op Terzake).

Dit krijgt de voorkeur boven een rechtstreekse vertolking van het journaal in Vlaamse Gebarentaal.

Toegankelijke media

- Noot:

Uiteraard kan ondertiteling van het journaal zoals dit nu reeds gebeurt, blijven bestaan aangezien daarmee een groot aantal (vooral ouderdoms-) doven en slechthorenden en anderstaligen bereikt wordt. Dit is een andere doelgroep dan de groep van VGT-taligen.

Toegankelijke media

- Voor de categorie van 8 tot 12-jarigen (NT):

integratie van een Dove presentator of wrapper in het programma Karrewiet

-> Binnen deze leeftijdsgroep bevindt zich een groot aantal dove jongeren voor wie ondertiteling Karrewiet nog niet voldoende toegankelijk maakt.

-> Een dove presentator is voor de dove (pre)-adolescent ook een belangrijk rolmodel voor taalkundige en culturele identificatie.

Gemeenschapsmedia

= uitzendingen geproduceerd voor en door een bepaalde gemeenschap, c.q. de Vlaamse Dovengemeenschap, die zichzelf profileert als een cultureel-linguïstische minderheidsgroep in Vlaanderen.

Gemeenschapsmedia

“[g]emeenschapsmedia kunnen in belangrijke mate bijdragen tot de ontwikkeling en verhoging van de status van de minderheidsgroep en haar cultuur, en zijn een krachtige tool voor taalplanning en taalbehoud en het versterken van de identiteit van de taalgemeenschap (Cormack 2007).” (Nota Fevlado p.6)

Gemeenschapsmedia

- Voor volwassenen en jongeren:

een wekelijks actualiteitenprogramma in VGT

= een programma van ongeveer een half uur per week in prime time voor en door Dove VGT-taligen, dus met als voertaal Vlaamse Gebarentaal, met ook aandacht voor jongerenthema's

cf. BBC: “Sea hear”, RTBf: “Tu vois ce que je veux dire”

Gemeenschapsmedia

- Voor de leeftijdscategorie van 0- tot 4-jarigen (K'tje):

een peuter-/kleuterprogramma in VGT

= een eigen soort 'Bumba' waarmee eenvoudige gebaren aangeleerd kunnen worden

cf. ook de webpagina's van Ketnet rond Kaatje en Vlaamse Gebarentaal die echter eerder een horende doelgroep hebben

Vier prioritaire voorstellen

1. een samenvattend journaal in VGT (5 min)
2. integratie van een Dove presentator of wrapper in het programma Karrewiet
3. een wekelijks actualiteitenprogramma in VGT (30 min)
4. een peuter-/kleuterprogramma in VGT

Advies van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal omtrent het gebruik van Vlaamse Gebarentaal op de VRT voor de periode 2012-2016

In november 2010 schreef Fevlado, de Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties, vzw een nota naar aanleiding van de beheersovereenkomst 2012-2016 met de VRT en de beleidsbrief media 2010-2011.

Vooreerst wil de Adviescommissie VGT duidelijk maken dat ze zich inhoudelijk achter deze nota van Fevlado schaart. De Adviescommissie VGT heeft echter beslist om zelf een aantal duidelijke prioriteiten naar voren te schuiven. Zoals in de tekst van Fevlado gebruikt ook de commissie het onderscheid tussen enerzijds gemeenschapsmedia en anderzijds toegankelijke media.

Gemeenschapsmedia:

Met gemeenschapsmedia wordt bedoeld dat er uitzendingen geproduceerd worden voor en door een bepaalde gemeenschap, c.q. de Vlaamse Dovengemeenschap, die zichzelf profileert als een cultureel-linguïstische minderheidsgroep in Vlaanderen. Zoals ook in de nota van Fevlado vermeld wordt, zijn gemeenschapsmedia voor de Vlaamse Dovengemeenschap erg belangrijk want:

[g]emeenschapsmedia kunnen in belangrijke mate bijdragen tot de ontwikkeling en verhoging van de status van de minderheidsgroep en haar cultuur, en zijn een krachtige tool voor taalplanning en taalbehoud en het versterken van de identiteit van de taalgemeenschap (Cormack 2007). (Nota Fevlado p.6)

Tegelijkertijd kunnen dergelijke gemeenschapsmedia ingezet worden ter ondersteuning van een verhoogde interculturaliteit om de onbekendheid van de grotere maatschappij met de Vlaamse Dovengemeenschap te doen afnemen.

Wat betreft een mogelijke invulling van gemeenschapsmedia voor volwassenen en jongeren vindt de Adviescommissie een programma van ongeveer een half uur per week in prime time voor en door Dove gebarentaligen, dus met als voertaal Vlaamse Gebarentaal, prioritair. Binnen dit eigen programma moeten ook jongerenthema's aan bod kunnen komen. Voor de leeftijdscategorie van 0 tot 4-jarigen (K'tje) pleit de commissie voor een eigen soort 'Bumba' waarmee eenvoudige gebaren aangeleerd kunnen worden (cf. ook de webpagina's van Ketnet rond Kaatje en Vlaamse Gebarentaal die echter eerder een horende doelgroep hebben).

Bijlage 5

Toegankelijke media:

Wat betreft het toegankelijk maken van media schuift de commissie twee prioriteiten naar voren voor twee verschillende doelgroepen:

- Voor (jong-)volwassenen vraagt de commissie aansluitend op het journaal van 19u een samenvatting van een vijftal minuten in Vlaamse Gebarentaal door een dove presentator met een Nederlandse voice-over / met Nederlandse ondertiteling (eventueel op het tweede net). Hier wordt de voorkeur aan gegeven boven een rechtstreekse vertolking van het journaal in Vlaamse Gebarentaal. (Uiteraard kan ondertiteling van het journaal zoals dit nu reeds gebeurt, blijven bestaan aangezien daarmee een groot aantal (vooral ouderdoms-) doven en slechthorenden en anderstaligen bereikt wordt. Dit is een andere doelgroep dan de groep van Vlaamse gebarentaligen).
- Voor de categorie van 8 tot 12-jarigen (NT) pleit de commissie voor een integratie van een Dove presentator in het programma Karrewiet. Binnen deze leeftijdsgroep bevindt zich in elk geval een groot aantal dove jongeren voor wie ondertiteling Karrewiet nog niet voldoende toegankelijk maakt. Een dove presentator is voor de dove (pre)-adolescent ook een belangrijk rolmodel voor taalkundige en culturele identificatie.

Vlaamse Regering

ASCW
02 -08- 2011
NR:

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal
t.a.v. mevrouw Mieke Van Herreweghe
en de heer Bart Deboiserie
Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL

**Viceminister-president van de
Vlaamse Regering en Vlaams
minister van Innovatie,
Overheidsinvesteringen, Media en
Armoedebestrijding**

Martelaarsplein 7, 1000 Brussel
Tel. 02 552 70 00 - Fax 02 552 70 01
kabinet.lieten@vlaanderen.be

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk

bijlagen

DE/0810/104/15

vragen naar / e-mail

telefoonnummer

datum

Debbie Esmans
debbie.esmans@vlaanderen.be

02 552 70 35

- 1 AUG. 2011

Betreft: Beheersovereenkomst 2012-2016 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VRT.

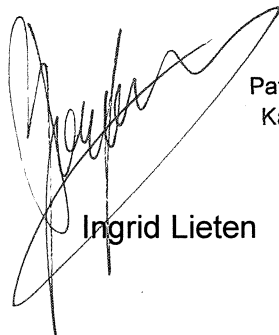
Geachte mevrouw Van Herreweghe,
Geachte heer Deboiserie,

Op 15 juli ll. heeft de Vlaamse Regering haar goedkeuring gehecht aan de beheersovereenkomst 2012-2016 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VRT.

Graag wil ik u danken voor uw advies tijdens de voorbereiding van deze beheersovereenkomst. De definitieve versie zal vanaf september beschikbaar zijn op de website van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (www.vlaanderen.be/media).

Met verdere vragen kan u steeds terecht bij mijn raadgever via bovenstaande contactgegevens.

Met de meeste hoogachting,

i.o.

Patrick Verjans
Kabinetschef

Ingrid Lieten

CD0000004377

**Dinsdag 26 april 2011 - Toespraak van JOKE SCHAUVLIEGE
VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR
Vijf jaar erkenning Vlaamse Gebarentaal – Vlaams Parlement**

Geachte aanwezigen,

Geachte voorzitter,

Beste Vlaamse volksvertegenwoordigers,

Beste leden van de Adviescommissie,

Ik was er zelf bij toen hier, in het Vlaams Parlement, precies 5 jaar geleden, de Vlaamse Gebarentaal (VGT) unaniem en met veel applaus door alle Vlaamse volksvertegenwoordigers – waarvan ik er velen hier in de zaal zie zitten - werd erkend. Een talrijk publiek van doven en horenden was aanwezig op die mijlpaal in de geschiedenis van de Dovengemeenschap.

Het was diezelfde gemeenschap die onder impuls van mevrouw Maartje De Meulder, voorzitter van het Doof Actie Front (DAF), zelf de bal aan het rollen bracht door begin 2005 bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een verzoekschrift in te dienen. Dat verzoekschrift vroeg expliciet naar de culturele erkenning van de Vlaamse Gebarentaal en was in nog geen vier maanden tijd ondertekend door meer dan 71.300 personen. De daaropvolgende hoorzitting en bespreking in het parlement mondden uit in de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal. Als illustratie van de kracht van een gemeenschap kan dit tellen!

Vandaag vieren we de vijfde verjaardag van het decreet 'houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal'. Het voorstel van decreet werd hier op 30 maart 2006 in de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media goedgekeurd. Bij de parlementaire bespreking waren woorden als emancipatie, volwaardig burgerschap, maatschappelijke participatie, inclusie, gelijke kansen... niet uit de lucht.

Vijf jaar lijkt natuurlijk een relatief korte periode om al veel evoluties en veranderingen te kunnen waarnemen. Toch is het nuttig nu al een poging te doen en te peilen naar wat er de jongste vijf jaar is gebeurd, naar de betekenis ervan en hoe we de komende jaren de taal en de cultuur van de Dovengemeenschap in Vlaanderen levend kunnen houden.

Dames en heren,

Het belangrijkste element uit het decreet is de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal als een volwaardige en zelfstandige taal. En zoals het met alle talen het geval is, geeft ook deze taal met zijn eigen grammatica en woordenschat vorm aan de culturele identiteit

Bijlage 7

van een gemeenschap, in dit geval de Dovengemeenschap die erkend wordt als cultureel-linguïstische minderheidsgroep.

We mogen dus echt wel spreken over een grote stap in het emancipatieproces van deze groep. In dit verband wil ik ook wijzen op de opname van de Vlaamse Gebarentaal in de inventaris immaterieel cultureel erfgoed Vlaanderen in 2008. Hiermee engageren we ons als overheid om in de toekomst te waken over de bescherming en de ondersteuning van Vlaamse Gebarentaal.

Andere sterktes van dit decreet zijn de concrete en structurele maatregelen die geïnitieerd werden. Zo zag een Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal het levenslicht met als opdracht – de naam zegt het zelf - de Vlaamse overheid te adviseren. Er werd financiering voorzien voor een kennis- en informatiecentrum over de Vlaamse Gebarentaal en jaarlijks kunnen organisaties die sensibiliserende projecten over Vlaamse Gebarentaal willen ontplooiën, subsidies aanvragen.

Deze drie maatregelen – de erkenning en de oprichting van de Adviescommissie en het kennis- en informatiecentrum – hebben een aantal onmiskenbaar positieve gevolgen.

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal werkt hard aan verschillende actiepunten. Onder meer de kwaliteit en de omkadering van degelijk tolkwerk is cruciaal voor de realisatie van een inclusieve samenleving. Dankzij het werk van de commissie is er nu een officieel beroepscompetentieprofiel voor tolken Vlaamse Gebarentaal dat ook is goedgekeurd door de SERV. Het Vlaams Communicatie Assistentie Bureau voor Doven (CAB), de Vlaamse tolkbemiddelingsdienst, heeft dankzij diezelfde commissie een laagdrempelige en gebruiksvriendelijke klachten- en opmerkingenprocedure uitgewerkt. Die laat toe om tolken gericht feedback te geven en komt dus kwaliteitsverbetering ten goede. Ik moedig de commissie aan om op dit spoor van continue aandacht voor kwaliteitsvol tolkwerk verder te werken.

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal werpt zich op als het instrument bij uitstek om de Dovengemeenschap te laten participeren in de besluitvorming die voor haar van belang is. En ze behaalt resultaten! Zo heeft de commissie haar ideeën over onderwijs aan dove kinderen en jongeren duidelijk geformuleerd en heeft ze naar aanleiding van de nieuwe beheersovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de Vlaamse openbare omroep het thema 'VGT op de VRT' op de agenda geplaatst.

Structureel wordt de vzw Vlaams GebarentaalCentrum (VGTC) ondersteund als kennis- en informatiecentrum, met de opdrachten vanuit het decreet. De overeenkomst met het VGTC, gesloten voor de periode 2008-2011, loopt binnenkort af. In samenspraak met het VGTC moet een nieuwe overeenkomst vorm krijgen.

Sinds 2007 worden jaarlijks één of meerdere sensibiliserende projecten over de Vlaamse Gebarentaal gesubsidieerd. Op de festiviteiten komende zaterdag in het Vlaams Parlement zullen deze projecten worden voorgesteld. Dergelijke projecten zijn belangrijk voor de maatschappelijke verankering van de Vlaamse Gebarentaal. Het is essentieel dat de Vlaamse Gebarentaal en de Vlaamse Dovengemeenschap zichtbaar zijn en dat de bredere samenleving op de hoogte is van deze bijzondere taal en cultuur.

Het zijn net deze maatregelen die de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal zo sterk

maken: naast de louter symbolische erkenning is er de nood aan verankering van deze taal, aan ontwikkeling en onderzoek. Als Vlaamse overheid moeten wij hierop doorgaan en moeten wij aansluiting nastreven bij andere Europese regio's. Recent werd in een wetenschappelijke publicatie de erkenning van Vlaamse Gebarentaal als mogelijk een van de sterkste erkenningen van gebarentalen in Europa bestempeld. Om twee redenen: we hebben in Vlaanderen de taal erkend én we hebben er concrete maatregelen aan verbonden. Daar zijn we blij om, maar is geen reden om achterover te leunen. We moeten ons als Vlaamse politici blijven inzetten om deze beoordeling te bevestigen. Want er is nog werk aan de winkel.

De betrokkenheid van de adviescommissie VGT in de verschillende domeinen kan worden verhoogd door vaker een beroep op haar te doen en het geleverde advies ter harte te nemen. Bij mijn aantreden heb ik ook alle ministers aangeschreven met de vraag iemand als waarnemer af te vaardigen in deze commissie.

Als minister van Cultuur zal ik mij binnen de Vlaamse Regering inzetten om de aandacht niet te laten verslappen: er is nood aan meer en beter toegankelijk onderwijs, middelen voor wetenschappelijk onderzoek, tolkvoorzieningen, tolkopleidingen, VGT in de media. Vlaanderen als een van de meest welvarende regio's in Europa, moet mee zijn met de internationale ontwikkelingen en moet aansluiting vinden bij Europese regio's die inzake gebarentaal en Dovengemeenschappen het voorbeeld geven.

De erkenning is dus geen eindpunt. Het is, zoals ik al zei, een mijlpaal in dat emancipatieproces, een gevolg van burgerparticipatie. Nu moeten wij in samenspraak het werk voortzetten. Want, zoals de gebarentolk van het NOS-journaal Corline Koolhof, kind van twee dove ouders, het ooit formuleerde: „Je wilt dat de mensen voor wie je tolkt het gevoel hebben dat ze rechtstreeks met elkaar praten, zonder jou ertussen.” Dat moet uiteindelijk ook ons doel, als politici, zijn: ervoor zorgen dat mensen, doven én horenden, zich met elkaar en met ons kunnen verbinden.

Ik dank u.

Joke Schauvliege

Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur & Cultuur

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

GESUBSIDIEERDE PROJECTEN 2007 - 2011

Cabaretgroep ManManMan

Productie: 'ManManMan zkt. vrouw'

KIDS

*Cursus Vlaamse Gebarentaal
gericht naar horende kinderen*

't SIGNAAL

*Uitwerken lessenpakket op DVD over
Dovencultuur*

en

*Visueel communiceren in VGT met Dove
baby's en peuters*

VRT KETNET

*Website met spelletjes en filmpjes met
VGT-gebaren op Kethnetsite (Kaatje)*

TENUTO

*Workshops voor bijscholing van
afgestudeerde tolken VGT*

BODY TALKER

*Realisatie en vertoning van
een kortfilm in VGT*

FEVLADO

*Sensibiliseringscampagne
'Vlaamse Gebarentaal Leeft'*

en

Symposium rond VGT en CI

en

*Opleiding voor gebarentalige
presentatoren/vertalers*

VLAAMS GEBARENTAALCENTRUM

Bevraging van Dovengemeenschap in Vlaanderen

en

*Ontwikkeling van didactisch materiaal
'VGT Doe Mee'*

en

Kinderrijmpjes in VGT

SIGNFUSE

*Ontwikkeling van een website en DVD ter
bevordering van de VGT-ontwikkeling van dove
kinderen*

Advies aan VRT

10 november 2011

Geachte Mw. De Meerleer,

Geachte Mr. Hautekiet,

Geachte Mw. De Ceuleneer,

Geachte Mr. De Snerck,

De Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal (VGT) wil naar aanleiding van de evaluatie van de testweek van 19 tot 23 september 2012 betreffende het tolken naar VGT van het Journaal van 19u en van Karrewiet en de recente beslissing van de VRT die op basis daarvan genomen werd, graag enkele bedenkingen/vragen uiten. In de testweek heeft men er namelijk voor gekozen om de ene dag een horende en de andere dag een dove tolk VGT in te zetten. We willen hier graag uiteenzetten dat beide tolken op een totaal andere manier werken. Daar is in de testweek naar ons aanvoelen te weinig aandacht naar uitgegaan.

Het voordeel van een horende tolk VGT is dat dit voor de VRT zelf gemakkelijker werkt aangezien de tolk rechtstreeks de gesproken input kan tolken. Bovendien hebben tolken VGT in Vlaanderen een diploma verworven na een opleiding (op dit moment HOKT-SP, dus graduaatniveau), maar tegelijkertijd dient er vermeld te worden dat deze opleiding eerder voorbereidt op het gemeenschapstolken en (nog) niet op het niveau van "hoog gekwalificeerde tolk" (zoals vermeld in het beroepscompetentieprofiel van de SERV) wat nodig is voor het journaaltolken. Bovendien beheersen tolken VGT de Vlaamse Gebarentaal niet altijd op een voldoende gevorderd niveau: in termen van het Europees Referentiekader voor Talen zouden tolken VGT aan het einde van hun opleiding het B2-niveau hebben, terwijl van een kwalitatief hoogstaande tolk een niveau C2 verwacht wordt. Even problematisch is dat een horende tolk VGT in een setting zoals bij het 19u-journaal niet naar zijn/haar moedertaal tolkt (tenzij de tolk een CODA – Child of Deaf Adults – is) en dus ook niet naar de taal van de gemeenschap waarin hij of zij opgegroeid is en dagelijks vertoeft. Het gevolg is dat er vaak beïnvloeding vanuit het Nederlands is op de VGT van de tolk en de vertolking ook op andere vlakken niet optimaal gebeurt. Verder hebben horende tolken VGT door hun culturele status (en ondanks hun opleiding) vaak niet de mogelijkheid om iets op een dergelijke manier te tolken dat dit voor een doof publiek moeiteloos begrijpbaar wordt. Dit is zeker voor het tolken van het Tv-journaal problematisch, omdat dit getolkt wordt voor een heel divers doof gebarentalig publiek. Daarnaast is een kwalitatief hoogstaande simultane vertolking sowieso bijzonder moeilijk en een vertolking van het Tv-journaal (waarin geen aanpassingen kunnen gebeuren naar het feit dat er getolkt wordt – door bijvoorbeeld wat trager te spreken of eens te hernemen indien nodig voor de tolk) is nog een extra uitdaging. Voor een uitzending van 40 minuten zijn dan ook minstens twee tolken nodig die bovendien in team moeten kunnen tolken om elkaar te ondersteunen. Je kan immers onmogelijk van één persoon verwachten dat die gedurende 40 minuten onafgebroken simultaan tolken op dit niveau aan kan. Verder is een degelijke voorbereiding (met

voldoende voorbereidingstijd en teksten) een absolute noodzaak.

Zoals gezegd werkt een dove tolk VGT op een totaal andere manier aangezien hij/zij in de meeste gevallen werkt vanaf de autocue. Ook hier is het essentieel dat de tolk de teksten en beelden zo veel mogelijk op voorhand kan doornemen. Het grote voordeel van een dove tolk VGT is dat hij/zij naar zijn/haar moedertaal of eerste taal tolkt, waardoor de afstand tussen de output van de tolk en de taal zoals gebruikt door de Dovengemeenschap in Vlaanderen veel kleiner is. Omdat de dove tolk de VGT beheerst op moedertaalniveau, kan hij/zij zich meer concentreren op het tolkproces zelf en op het begrijpbaar overbrengen van de informatie. Bovendien weet een dove tolk door zijn/haar culturele status en vaak levenslange omgang binnen de Dovengemeenschap hoe een boodschap op een dergelijke manier overgebracht moet worden dat deze door een doof publiek ook effectief begrepen wordt. Dit zorgt voor een veel grotere identificatie van het dove publiek met de dove tolk, en als gevolg daarvan een hogere begrijpbaarheid van de informatie. Het grote nadeel is dat een dove tolk enkel van een autocue kan werken waardoor de teksten op voorhand klaar moeten zijn. Indien dat niet het geval is (bv. bij live interviews) is de dove tolk afhankelijk van een horende relay-tolk die wat hij/zij hoort naar VGT tolkt zodat de dove tolk die informatie als input krijgt. De dove tolk is op dat moment sterk afhankelijk van de kwaliteit van de input die hij/zij krijgt. Gezien relay-tolken in de huidige tolkopleidingen niet aan bod komt, is dit ook voor de relay-tolk een volledig nieuw domein. Het hoeft geen betoog dat een dergelijke dubbele vertolking zeer gemakkelijk tot kwaliteitsverlies kan leiden. Ook bij het werken met een dove tolk geldt uiteraard dat voor een zo goed mogelijk resultaat er twee tolken nodig zijn die elkaar afwisselen, en dat er voldoende voorbereidingstijd voorzien moet worden. Een ander nadeel is dat er voor dove tolken, hoewel ze over hoogstaande intrinsieke linguïstische en culturele vaardigheden beschikken in VGT, op dit moment geen formele tolkopleiding bestaat waar ze deze vaardigheden kunnen uitbreiden met Nederlandse taalvaardigheid, tolkvaardigheden en andere tolktechnische competenties.

Door deze verschillende manieren van werken zijn er tijdens de testweek dus twee zaken met elkaar vergeleken die eigenlijk niet te vergelijken zijn. Om al deze redenen was dan ook door de commissie voorgesteld om (in elk geval voorlopig, in afwachting van beter uitgebouwde opleidingen) een aansluitende samenvatting van het journaal uit te zenden (zie advies in bijlage). Dergelijke formats bestaan ook al in het buitenland. We begrijpen niet goed waarom men daar niet op ingegaan is in de testweek waar men dit format ook had kunnen testen.

De VRT besliste intussen, na evaluatie van de testweek, om voor het 19u-journaal vier horende tolken te selecteren die in 2012 van start kunnen gaan. Het zou wegens technische problemen niet mogelijk zijn om dove tolken aan te werven. Het is ons ten eerste niet duidelijk waarom men de voorkeur heeft gegeven aan tolken boven een aansluitende samenvatting. We zouden dan ook graag vernemen waarom deze optie niet weerhouden werd. Ten tweede: uit wat hierboven beschreven werd, is voldoende duidelijk geworden wat de problemen zijn met horende tolken (tolken naar een vreemde taal, geen culturele identificatie, onvoldoende opgeleid). Ook gezien het belang dat de VRT zelf hecht aan kwaliteit en taalnorbepalende functie (die uiteraard ook geldt voor VGT) lijkt het ons dan ook geen verantwoorde beslissing om horende tolken in te schakelen. Een dergelijke norm wordt uiteraard beter uitgedragen door iemand die VGT als eerste taal gebruikt, niet door vreemdetalige leerders. De VRT is zich ten eerste bewust van het belang van een goed standaardtalig Nederlands door nieuwslezers, presentatoren e.d. ten nadele

van bijvoorbeeld tussentalig gebruik of NT2. Vooral dat laatste is vergelijkbaar met de situatie van horende tolken die VGT ook als een tweede of vreemde taal beheersen.

De commissie adviseert dan ook om voorlopig niemand aan te werven voor het 19u-journaal, en van nu tot januari 2013 (wanneer volgens de beheersovereenkomst het nieuws in VGT aangeboden moet worden) te investeren in de opleiding van dove tolken. Zij beschikken immers over de intrinsieke vaardigheden nodig voor deze functie, maar door de specifieke tolksetting moeten zij eerst voldoende voorbereid en opgeleid worden. Voor live-situaties en voor wanneer de teksten op de autocue niet tijdig klaar kunnen zijn, blijven relay-tolken nodig. Ook zij moeten hiervoor opgeleid en voorbereid worden samen met de dove tolken. De commissie is zeker bereid om samen met de VRT te bekijken hoe deze opleiding voor dove tolken en relay-tolken het beste uitgebouwd kan worden. Bovendien geeft dit uitstel de VRT de tijd om de technische belemmeringen bij het inzetten van dove tolken weg te werken.

Wat betreft Karrewiet had de Adviescommissie de voorkeur gegeven aan een jonge Dove presentator (als rolmodel), maar we begrijpen dat dit niet haalbaar is en dat men hier ook de voorkeur geeft aan vertolking. Hier is het natuurlijk wel zo dat het niveau lager ligt en dat de job dan ook veel haalbaarder is. Bovendien zijn bij het weekoverzicht van het Ketnet-journaal alle teksten reeds (op autocue) beschikbaar waardoor een degelijke voorbereiding kan gebeuren. Omdat dove jongeren nood hebben aan duidelijke publieke rolmodellen zijn wij verheugd dat hiervoor dove tolken zullen ingeschakeld worden. Graag hadden we met deze brief de VRT ook geadviseerd over de beste manier om hiervoor geschikte dove tolken te vinden.

Wat betreft de *selectie van de kandidaten* adviseert de adviescommissie dat de VRT een oproep lanceert voor 'dove tolken voor Karrewiet', in zowel VGT als in het Nederlands. Deze kan verspreid worden via de geijkte kanalen: VRT, Fevlado, Tenuto, VGTC, BVGT. Wij adviseren dat er geen voorwaarden wat betreft diploma of vooropleiding gesteld worden aan de kandidaten. Aangezien de selectie zal bestaan uit tests, is het aangewezen dat iedereen kan deelnemen aan de selecties. Uiteraard staat het de VRT vrij om in de oproep bijvoorbeeld wel voldoende duidelijk te maken dat ze op zoek is naar mensen met een jonge uitstraling.

Wij stellen voor dat de kandidaten tijdens de selectie een 4-delige test afleggen (deze informatie wordt meegegeven in de oproep):

1. Een proeftest tolken: de kandidaat tolkt een aflevering van Karrewiet via de autocue (dit is vergelijkbaar met de test die kandidaten aflegden bij de selectie voor de testweek);
2. Een vertaalopdracht: de kandidaat vertaalt een korte Nederlandse tekst;
3. Een test begrijpend lezen (Nederlands): hiervoor zijn er tests online beschikbaar (vb. Dialang);
4. Een VGT-productietest: aan de kandidaat wordt een onderwerp voorgelegd dat gelinkt is aan de actualiteit. Hierop wordt door de kandidaat in VGT ingegaan.

Voor de verdere uitwerking van de test staat de Adviescommissie VGT ter beschikking

Bijlage 9

van de VRT. Mogelijk moet hiervoor een werkgroep opgericht worden. In de mate van het mogelijke adviseren wij om de leden van deze werkgroep voor hun prestaties te vergoeden.

De bovenvermelde tests zullen beoordeeld worden door een onafhankelijke jury. Wat betreft de *samenstelling van de jury* zijn er een aantal vereisten:

- alle juryleden moeten tweetalig zijn in Nederlands en VGT;
- er moet een balans zijn tussen dove en horende juryleden;
- de jury moet bestaan uit zowel leden die kennis hebben van tolk- en vertaalprocessen, als uit dove mensen zelf die ervaring hebben met tolken en vertalen;
- er moet een voldoende spreiding zijn qua leeftijd en regionale variatie;
- één of twee buitenlandse dove experts (i.e. mensen die zelf ervaring hebben in het tolken op TV);
- het is verder belangrijk dat de juryleden niet alleen tolktechnische vragen beantwoorden maar ook inhoudelijke vragen (vragen die peilen dus of ze het nieuws effectief begrepen hebben).

Wij geven meteen een aantal concrete namen van mensen uit Vlaanderen die kunnen zetelen in de jury:

Renaat Van Hende renaatvanhende@yahoo.com
Hilde Nyffels hilde_nyffels@hotmail.com
Isabelle Heyerick isa@isacorp.be
Myriam Vermeerbergen mvermeer@mac.com
Carolien Doggen (indien zelf geen kandidaat) carolien.doggen@gmail.com
Kristof De Weerd kdeweerd@telenet.be
Geert Verstraete g.vstraete@gmail.com
Hilda De Maere hilda.demaere@vspw.be
Karin Van Puyenbroeck karinvp@gmail.com
Hilde Verhelst (indien zelf geen kandidaat) hilde.verhelst@gmail.com

Voor buitenlandse dove experten zouden we volgende namen willen suggereren (één of twee uit de volgende lijst):

Tessa Padden (UK, meer dan 20 jaar ervaring met tolken op de BBC en in tal van andere situaties. Ook ervaring in het opleiden van dove tolken.) tessapaddenduncan@gmail.com
Clive Mason (UK, meer dan 20 jaar ervaring met tolken op de BBC en in tal van andere situaties. Ook ervaring in het opleiden van dove tolken.) edxcm@bristol.ac.uk (of clivemason@hotmail.com)
Markus Aro (Finland, gediplomeerde dove tolk met eigen bedrijf) markus.aro@viparo.fi

Danny De Weerd (Finland, Vlaamse dove taalkundige) danny.deweerd@jyu.fi
Dawn Jani Birley (Finland, dove tolk met media ervaring) dawn-jani.birley@kl-deaf.fi
Eric Lawrin (Frankrijk, ervaring met tolken op Franse televisie, begrijpt VGT)
ericlawrin@gmail.com
Mark Wheatley (UK maar woont in België, ervaring met tolken en presenteren op
Engelse tv, begrijpt VGT) mark.wheatley@eud.eu
Thierry Haesenne (Waalse dove taalkundige, begrijpt VGT maar verblijft momenteel
tijdelijk in India) thaesenne@hotmail.com

Indien om de één of andere reden de jury niet tot een consensus kan komen, kan er eventueel een testgroep samengesteld worden van dove kinderen/jongeren/volwassenen (opnieuw met aandacht voor regionale spreiding). Indien nodig kan de commissie ook hierin adviseren.

Met dit advies en de concrete voorstellen rond de selectie van de kandidaten, wil de Adviescommissie aangeven dat zij bereid is om nauw samen te werken met de VRT om tot een kwalitatief hoogstaand eindproduct te komen.

Hopend dat er gevolg gegeven kan worden aan deze bedenkingen en vragen verblijf ik namens de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal,

Met de meeste hoogachting,

Prof. dr. Mieke Van Herreweghe
Voorzitter Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

Mevrouw Ingrid Lieten
 Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams
 minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en
 Armoedebestrijding
 Martelaarsplein 19
 1000 Brussel

Uw contactpersoon Noemi De Clercq	Telefoon 02 553 42 35	Ons kenmerk ASCW/VOLC/NDC...	Bijlagen -
E-mail noemi.declercq@cjsm.vlaanderen.be	Uw bericht van -	Uw kenmerk -	Brussel 10.11.2011

VGT op de VRT

Geachte mevrouw de Minister,

Op deze manier wou ik u namens de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal (VGT) van harte feliciteren met de duidelijke aandacht die er besteed werd en wordt aan VGT in de resolutie omtrent de nieuwe Beheersovereenkomst 2012 – 2016 met de VRT (“30° de toegankelijkheid van het VRT-aanbod wordt gewaarborgd door concrete en ambitieuze afspraken te maken inzake ondertiteling, audiodescriptie en gebarentaal;”) en in de nieuwe Beheersovereenkomst (p. 16-17) zelf:

6.1.2.2 Diversiteit en doelgroepenbeleid

(...)

SD4: De VRT moet een zo groot mogelijk en gevarieerd publiek bereiken. In het bijzonder moet de VRT jongeren, nieuwe Vlamingen en mensen met een auditieve/visuele beperking beter bereiken en de band tussen deze groepen en de openbare omroep versterken door het aanbod beter af te stemmen op de behoeften van deze groepen.

(...)

OD4.3: De VRT moet haar aanbod ook toegankelijk maken voor personen met een auditieve/visuele beperking. De VRT biedt hiervoor het volgende aan:

• (...)

• *Voor doven en slechthorenden:*

O T888 Teletekstondertiteling: 95% van de programma's, uitgezonderd hosting, tralering en commerciële communicatie, wordt ondertiteld. Daarbinnen worden de nieuws- en duidingsprogramma's 100% ondertiteld tegen eind 2014. De VRT hanteert daartoe een stappenplan met tussentijdse streefcijfers en stelt de beschikbare ondertitels ook beschikbaar op andere platformen tegen eind 2014.

O Gebarentaal: het journaal van 19u en het Ketnet-journaal worden via het open internet met gebarentaal aangeboden binnen het jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Dit signaal wordt ook digitaal aangeboden aan de distributeurs die de service ook via interactieve digitale televisie kunnen verspreiden. Het weekoverzicht van het Ketnet-journaal wordt via TV met gebarentaal aangeboden binnen het jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst.

Zoals gezegd zijn we verheugd over het feit dat er aandacht is voor het toegankelijk maken van nieuwsprogramma's via VGT. Dit is ook in lijn met het advies dat de Adviescommissie VGT zelf geschreven heeft in februari 2011. Naar aanleiding van de evaluatie van de testweek van 19 tot 23 september 2012 omtrent het tolken naar VGT van het 19u-journaal /Karrewiet en de recente beslissing van de VRT die op basis daarvan genomen werd, wilden we toch graag enkele bedenkingen/vragen uiten.

2/4

Met betrekking tot het toegankelijk maken van de media werden in het advies van de Adviescommissie twee prioriteiten naar voren geschoven:

- (1) Voor (jong-)volwassenen vraagt de commissie aansluitend op het journaal van 19u een samenvatting van een vijftal minuten in Vlaamse Gebarentaal door een dove presentator met een Nederlandse voice-over / met Nederlandse ondertiteling (eventueel op het tweede net). Hier wordt de voorkeur aan gegeven boven een rechtstreekse vertolking van het journaal in Vlaamse Gebarentaal.
- (2) Voor de categorie van 8 tot 12-jarigen (NT) pleit de commissie voor een integratie van een Dove presentator in het programma Karrewiet. Binnen deze leeftijdsgroep bevindt zich in elk geval een groot aantal dove jongeren voor wie ondertiteling Karrewiet nog niet voldoende toegankelijk maakt. Een dove presentator is voor de dove (pre)-adolescent ook een belangrijk rolmodel voor taalkundige en culturele identificatie.

Het bovenstaand advies werd tijdens de testweek niet volledig gevolgd. Zo werd er voor het 19u- journaal gekozen om de ene dag een horende en de andere dag een dove tolk VGT in te zetten. Hierbij koos men dus voor “vertolking” van het journaal, wat andere vaardigheden, technische aanpassingen en voorbereidingen vraagt dan het presenteren van een programma in VGT. Bovendien werken een horende en dove tolk op een totaal andere manier en daar is in de testweek te weinig aandacht naar uitgegaan.

Het voordeel van een horende tolk VGT is dat dit voor de VRT zelf gemakkelijker werkt aangezien de tolk rechtstreeks de gesproken input kan tolken. Bovendien hebben tolken VGT in Vlaanderen een diploma verworven na een opleiding (op dit moment HOKT-SP, dus graduaatsniveau), maar tegelijkertijd dient er vermeld te worden dat deze opleiding eerder voorbereidt op het gemeenschapstolken en (nog) niet op het niveau van “hoog gekwalificeerde tolk” (zoals vermeld in het beroepscompetentieprofiel van de SERV) wat nodig is voor het journaaltolken. Bovendien beheersen tolken VGT de Vlaamse Gebarentaal niet altijd op een voldoende gevorderd niveau: in termen van het Europees Referentiekader voor Talen zouden tolken VGT aan het einde van hun opleiding het B2-niveau hebben, terwijl van een kwalitatief hoogstaande tolk een niveau C2 verwacht wordt. Even problematisch is dat een horende tolk VGT in een setting zoals bij het 19u-journaal niet naar zijn/haar moedertaal tolkt (tenzij de tolk een CODA – Child of Deaf Adults – is) en dus ook niet naar de taal van de gemeenschap waarin hij of zij opgegroeid is en dagelijks vertoeft. Het gevolg is dat er vaak beïnvloeding vanuit het Nederlands is op de VGT van de tolk en de vertolking ook op andere vlakken niet optimaal gebeurt. Verder hebben horende tolken VGT door hun culturele status (en ondanks hun opleiding) vaak niet de mogelijkheid om iets op zo'n manier te tolken dat dit voor een doof publiek moeiteloos begrijpbaar wordt. Dit is zeker voor het tolken van het TV-journaal problematisch, omdat dit getolkt wordt voor een heel divers doof gebarentalig publiek. Daarnaast is een kwalitatief hoogstaande simultane vertolking sowieso bijzonder moeilijk en een vertolking van het TV-journaal (waarin geen aanpassingen kunnen gebeuren naar het feit dat er getolkt wordt – door bijvoorbeeld wat trager te spreken of eens te hernemen indien nodig voor de tolk) is nog een extra uitdaging. Voor een uitzending van 40 minuten zijn dan ook minstens twee tolken nodig die bovendien in team moeten kunnen tolken om elkaar te ondersteunen. Je kan immers onmogelijk van één persoon verwachten dat die gedurende 40 minuten onafgebroken simultaan tolken op dit niveau aan kan. Verder is een degelijke voorbereiding (met voldoende voorbereidingstijd en teksten) een absolute noodzaak.

3/4

Zoals gezegd werkt een dove tolk VGT op een totaal andere manier aangezien hij/zij in de meeste gevallen werkt vanaf de autocue. Ook hier is het essentieel dat de tolk de teksten en beelden zo veel mogelijk op voorhand kan doornemen. Het grote voordeel van een dove tolk VGT is dat hij/zij naar zijn/haar moedertaal of eerste taal tolkt, waardoor de afstand tussen de output van de tolk en de taal zoals gebruikt door de Dovengemeenschap in Vlaanderen veel kleiner is. Omdat de dove tolk de VGT beheerst op moedertaalniveau, kan hij/zij zich meer concentreren op het tolkproces zelf en op het begrijpbaar overbrengen van de informatie. Bovendien weet een dove tolk door zijn/haar culturele status en vaak levenslange omgang binnen de Dovengemeenschap hoe een boodschap op zo'n manier overgebracht moet worden dat deze door een doof publiek ook effectief begrepen wordt. Dit zorgt voor een veel grotere identificatie van het dove publiek met de dove tolk, en als gevolg daarvan een hogere begrijpbaarheid van de informatie. Het grote nadeel is dat een dove tolk enkel van een autocue kan werken waardoor de teksten op voorhand klaar moeten zijn. Indien dat niet het geval is (bv. bij live interviews) is de dove tolk afhankelijk van een horende relay-tolk die wat hij/zij hoort naar VGT tolkt zodat de dove tolk die informatie als input krijgt. De dove tolk is op dat moment sterk afhankelijk van de kwaliteit van de input die hij/zij krijgt. Gezien relay-tolken in de huidige tolkopleidingen niet aan bod komt, is dit ook voor de relay-tolk een volledig nieuw domein. Het hoeft geen betoog dat een dergelijke dubbele vertolking zeer gemakkelijk tot kwaliteitsverlies kan leiden. Ook bij het werken met een dove tolk geldt uiteraard dat voor een zo goed mogelijk resultaat er twee tolken nodig zijn die elkaar afwisselen, en dat er voldoende voorbereidingstijd voorzien moet worden. Een ander nadeel is dat er voor dove tolken, hoewel ze over hoogstaande intrinsieke linguïstische en culturele vaardigheden beschikken in VGT, op dit moment geen formele tolkopleiding bestaat waar ze deze vaardigheden kunnen uitbreiden met Nederlandse taalvaardigheid, tolkvaardigheden en andere tolktechnische competenties.

Door deze verschillende manieren van werken zijn er tijdens de testweek dus twee zaken met elkaar vergeleken die eigenlijk niet te vergelijken zijn. Om al deze redenen was dan ook door de commissie voorgesteld om (in elk geval voorlopig, in afwachting van beter uitgebouwde opleidingen) een aansluitende samenvatting van het journaal uit te zenden zoals in bovenstaand advies. Dergelijke formats bestaan ook al in het buitenland. We begrijpen niet goed waarom men daar niet op ingegaan is in de testweek waar men dit format ook had kunnen testen.

De VRT besliste intussen, na evaluatie van de testweek, om voor het 19u- journaal vier horende tolken te selecteren die in 2012 van start kunnen gaan. Het zou wegens technische problemen niet mogelijk zijn om dove tolken aan te werven. Het is ons ten eerste niet duidelijk waarom men de voorkeur heeft gegeven aan tolken boven een aansluitende samenvatting. We zouden dan ook graag vernemen waarom deze optie niet weerhouden werd. Ten tweede: uit wat hierboven beschreven werd, is voldoende duidelijk geworden wat de problemen zijn met horende tolken (tolken naar een vreemde taal, geen culturele identificatie, onvoldoende opgeleid). Ook gezien het belang dat de VRT zelf hecht aan kwaliteit en taalnormbepalende functie (die uiteraard ook geldt voor VGT) lijkt het ons dan ook geen verantwoorde beslissing om horende tolken in te schakelen. Een dergelijke norm wordt uiteraard beter uitgedragen door iemand die VGT als eerste taal gebruikt, niet door vreemdetalereiders. De VRT is zich ten eerste bewust van het belang van een goed standaardtaalig Nederlands door nieuwslezers, presentatoren e.d.m. ten nadele van bijvoorbeeld tussentalig gebruik of NT2. Vooral dat laatste is vergelijkbaar met de situatie van horende tolken die VGT ook als een tweede of vreemde taal beheersen.

4/4

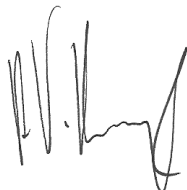
De commissie adviseert dan ook om voorlopig niemand aan te werven voor het 19u-journaal, en van nu tot januari 2013 (wanneer volgens de beheersovereenkomst het nieuws in VGT aangeboden moet worden) te investeren in de opleiding van dove tolken. Zij beschikken immers over de intrinsieke vaardigheden nodig voor deze functie, maar door de specifieke tolksetting moeten zij eerst voldoende voorbereid en opgeleid worden. Voor live-situaties en voor wanneer de teksten op de autocue niet tijdig klaar kunnen zijn, blijven relay-tolken nodig. Ook zij moeten hiervoor opgeleid en voorbereid worden samen met de dove tolken. De commissie is zeker bereid om samen met de VRT te bekijken hoe deze opleiding voor dove tolken en relay-tolken het beste uitgebouwd kan worden. Bovendien geeft dit uitstel de VRT de tijd om de technische belemmeringen bij het inzetten van dove tolken weg te werken.

Wat betreft Karrewiet had de Adviescommissie de voorkeur gegeven aan een jonge Dove presentator (als rolmodel), maar we begrijpen dat dit niet haalbaar is en dat men ook hier de voorkeur geeft aan vertolking. Hier is het natuurlijk wel zo dat het niveau lager ligt en dat de job dan ook veel haalbaarder is. Bovendien zijn bij het weekoverzicht van het Ketnet-journaal alle teksten reeds (op autocue) beschikbaar waardoor een degelijke voorbereiding kan gebeuren. Omwille van het feit dat dove jongeren nood hebben aan duidelijke publieke rolmodellen vragen wij uitdrukkelijk om hiervoor een dove tolk in te schakelen. De commissie zal de VRT adviseren over de beste manier om hiervoor een geschikte dove tolk te vinden.

Ten slotte willen we nog meegeven dat we het jammer vinden dat er geen mogelijkheid gevonden is tot het uitzenden van de door de Adviescommissie VGT geadviseerde gemeenschapsmedia voor volwassenen en jongeren (een programma van ongeveer een half uur per week in prime time voor en door Dove gebarentaligen, dus met als voertaal VGT). We begrijpen dat daar nu geen beleidsruimte voor is maar hopen dat dit in een volgende beheersovereenkomst wel meegenomen kan worden.

Hopend dat er gevolg gegeven kan worden aan deze bedenkingen en vragen verblijf ik namens de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal.

Met de meeste hoogachting,

Prof. dr. Mieke Van Herreweghe

Voorzitter Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

Brussel, 12 december 2011

Aan de heer Pascal Smet
Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Reactie op de conceptnota "Samen Taalgrenzen Verleggen" en het advies van de VLOR

Geachte meneer de Minister,

De leden van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal hebben met veel belangstelling de paragrafen met betrekking tot Vlaamse Gebarentaal in de conceptnota "Samen Taalgrenzen Verleggen" (versie van 22/7/2011) evenals in het advies over deze nota vanwege de Vlaamse Onderwijsraad (d.d. 27/10/2011) gelezen.

In het onderdeel 3.2.2. van de Talennota 2011 gaat het over Vlaamse Gebarentaal en het belang van deze taal wat betreft het onderwijs aan dove kinderen. In het algemeen zijn we erg tevreden over de hier opgenomen informatie. We zijn vooral verheugd vast te stellen dat benadrukt wordt dat de Vlaamse Gebarentaal een volwaardige, natuurlijke taal is; een taal die uiteraard kan fungeren als volwaardige instructietaal in het onderwijs. We zijn ook blij met de steun voor het bilinguale-bimodale (en biculturele) onderwijsmodel.

Wat betreft het advies van de VLOR lezen we in deel 9 "Vlaamse Gebarentaal":

"Als gevolg van de evoluties in de opsporing, begeleiding en behandeling van auditieve beperking, is niet iedereen ervan overtuigd dat het bilinguaal-bimodaal onderwijs voor alle dove en slechthorende leerlingen ook tot de beste resultaten leidt. De Vlor vraagt om dit verder wetenschappelijk te onderzoeken alvorens volop in te zetten op bilinguaal-bimodaal onderwijs voor dove en slechthorende kinderen en jongeren."

Wij weten uiteraard dat er onder meer vanuit orthopedagogen en medici (o.a. audiologen) vragen worden gesteld bij het "nut" van het aanleren van de Vlaamse Gebarentaal aan dove kinderen die vroeg geïmplanteerd zijn. Er wordt gesteld dat de kans groot is dat voor deze kinderen het Nederlands in die mate toegankelijk zal zijn, dat er geen nood is aan een gebarentaal en dus ook geen nood aan een tweetalige opvoeding en/of tweetalig onderwijs. Alhoewel wij ons vragen stellen over de implicaties van dergelijke uitspraken, is het niet onze bedoeling om in deze brief hierop in te gaan.

Wel willen we wijzen op het volgende.

Wanneer het om horende mensen en gesproken talen gaat, zien we dat er internationaal en in Vlaanderen steeds meer aandacht -en aanhang- is voor tweetaligheid en meertaligheid. Het (op vroege leeftijd) verwerven van meerdere (gesproken) talen wordt steeds meer gezien als een troef, als een voordeel, als een rijkdom. En terecht. Ook in de Talennota vinden we die positieve houding t.o.v. twee- of meertaligheid terug. Twee citaten ter illustratie:

"Vroeg talen leren heeft vele voordelen. Kinderen pikken taal makkelijker op, zijn gemotiveerd om te communiceren en staan heel open voor die nieuwe taal. Op jonge leeftijd meerdere talen leren door ze actief te gebruiken, geeft kinderen uitdagende prikkels die zowel hun talenbeheersing als hun taalattitudes positief beïnvloeden." (blz. 19)

"Scholen met een sterk beleidsvoerend vermogen erkennen dat meertaligheid een troef is, en valoriseren en stimuleren dat taalkapitaal door het een plaats in het beleid van de school te geven." (blz. 18)

Ook uit het VLOR advies blijkt dat men meertaligheid als iets positiefs ziet:

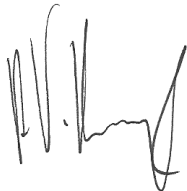
"Daarnaast sluit de Vlor zich aan bij het grote belang dat de conceptnota hecht aan meertaligheid en verheugt hij zich over de aandacht voor de thuistalen en de vreemde talen." (blz. 3)

Toch lijkt, wanneer het gaat om dove kinderen en gebarentalen, tweetaligheid in vergelijking met een eentalige opvoeding/eentalig onderwijs als de "minder goede optie" te worden voorgesteld. We vragen ons af waarom dat zo is. Zijn dove kinderen dan tot minder in staat dan horende kinderen? Of wordt het kennen van een (of meerdere) gesproken taal en een (of meerdere) gebarentaal niet beschouwd als meertaligheid?

Zoals hierboven reeds aangehaald, stelt de VLOR voor om eerst wetenschappelijk onderzoek door te voeren. Uiteraard zijn wij niet tegen onderzoek, wel integendeel. Wel willen we erop wijzen dat er omtrent tweetaligheid bij dove kinderen al heel wat onderzoek bestaat. Tevens zijn we van mening dat er bij dergelijk onderzoek (ook) een beroep dient te worden gedaan op de expertise van taalkundigen, meer bepaald op gebarentaalkundigen en/of onderzoekers met expertise op het vlak van tweetaligheid. Het betreft hier immers niet alleen dove kinderen, of onderwijs, maar zeker ook taal en tweetaligheid. In het verleden werd dit gegeven al te veel over het hoofd gezien.

Tot slot van dit schrijven willen wij nog even aangeven dat wij als Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal steeds bereid zijn tot samenwerking en overleg. Ook vb. wanneer het gaat om het opnemen van Vlaamse Gebarentaal op de talenwebsite.

Met de meeste hoogachting,

Prof. dr. Mieke Van Herreweghe
Voorzitter Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

CC aan dr. Katrien Mondt, Strategische Beleidsondersteuning, Departement Onderwijs

Brussel, 12 december 2011

Aan de Vlaamse Onderwijsraad

Reactie op de conceptnota "Samen Taalgrenzen Verleggen" en het advies van de VLOR

Geachte Mevrouw, Meneer,

De leden van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal hebben met veel belangstelling de paragrafen met betrekking tot Vlaamse Gebarentaal in de conceptnota "Samen Taalgrenzen Verleggen" (versie van 22/7/2011) evenals in het advies over deze nota vanwege de Vlaamse Onderwijsraad (d.d. 27/10/2011) gelezen.

In het onderdeel 3.2.2. van de Talennota 2011 gaat het over Vlaamse Gebarentaal en het belang van deze taal wat betreft het onderwijs aan dove kinderen. In het algemeen zijn we erg tevreden over de hier opgenomen informatie. We zijn vooral verheugd vast te stellen dat benadrukt wordt dat de Vlaamse Gebarentaal een volwaardige, natuurlijke taal is; een taal die uiteraard kan fungeren als volwaardige instructietaal in het onderwijs. We zijn ook blij met de steun voor het bilinguale-bimodale (en biculturele) onderwijsmodel.

Wat betreft het advies van de VLOR lezen we in deel 9 "Vlaamse Gebarentaal":

"Als gevolg van de evoluties in de opsporing, begeleiding en behandeling van auditieve beperking, is niet iedereen ervan overtuigd dat het bilinguaal-bimodaal onderwijs voor alle dove en slechthorende leerlingen ook tot de beste resultaten leidt. De Vlor vraagt om dit verder wetenschappelijk te onderzoeken alvorens volop in te zetten op bilinguaal-bimodaal onderwijs voor dove en slechthorende kinderen en jongeren."

Wij weten uiteraard dat er onder meer vanuit orthopedagogen en medici (o.a. audiologen) vragen worden gesteld bij het "nut" van het aanleren van de Vlaamse Gebarentaal aan dove kinderen die vroeg geïmplanteerd zijn. Er wordt gesteld dat de kans groot is dat voor deze kinderen het Nederlands in die mate toegankelijk zal zijn, dat er geen nood is aan een gebarentaal en dus ook geen nood aan een tweetalige opvoeding en/of tweetalig onderwijs. Alhoewel wij ons vragen stellen over de implicaties van dergelijke uitspraken, is het niet onze bedoeling om in deze brief hierop in te gaan.

Wel willen we wijzen op het volgende.

Wanneer het om horende mensen en gesproken talen gaat, zien we dat er internationaal en in Vlaanderen steeds meer aandacht -en aanhang- is voor tweetaligheid en meertaligheid. Het (op vroege leeftijd) verwerven van meerdere (gesproken) talen wordt steeds meer gezien als een troef, als een voordeel, als een rijkdom. En terecht. Ook in de Talennota vinden we die positieve houding t.o.v. twee- of meertaligheid terug. Twee citaten ter illustratie:

"Vroeg talen leren heeft vele voordelen. Kinderen pikken taal makkelijker op, zijn gemotiveerd om te communiceren en staan heel open voor die nieuwe taal. Op jonge leeftijd meerdere talen leren door ze actief te gebruiken, geeft kinderen uitdagende prikkels die zowel hun talenbeheersing als hun taalattitudes positief beïnvloeden." (blz. 19)

"Scholen met een sterk beleidsvoerend vermogen erkennen dat meertaligheid een troef is, en valoriseren en stimuleren dat taalkapitaal door het een plaats in het beleid van de school te geven." (blz. 18)

Ook uit het VLOR advies blijkt dat men meertaligheid als iets positiefs ziet:

"Daarnaast sluit de Vlor zich aan bij het grote belang dat de conceptnota hecht aan meertaligheid en verheugt hij zich over de aandacht voor de thuistalen en de vreemde talen." (blz. 3)

Toch lijkt, wanneer het gaat om dove kinderen en gebarentalen, tweetaligheid in vergelijking met een eentalige opvoeding/eentalig onderwijs als de "minder goede optie" te worden voorgesteld. We vragen ons af waarom dat zo is. Zijn dove kinderen dan tot minder in staat dan horende kinderen? Of wordt het kennen van een (of meerdere) gesproken taal en een (of meerdere) gebarentaal niet beschouwd als meertaligheid?

Zoals hierboven reeds aangehaald, stelt de VLOR voor om eerst wetenschappelijk onderzoek door te voeren. Uiteraard zijn wij niet tegen onderzoek, wel integendeel. Wel willen we erop wijzen dat er omtrent tweetaligheid bij dove kinderen al heel wat onderzoek bestaat. Tevens zijn we van mening dat er bij dergelijk onderzoek (ook) een beroep dient te worden gedaan op de expertise van taalkundigen, meer bepaald op gebarentaalkundigen en/of onderzoekers met expertise op het vlak van tweetaligheid. Het betreft hier immers niet alleen dove kinderen, of onderwijs, maar zeker ook taal en tweetaligheid. In het verleden werd dit gegeven al te veel over het hoofd gezien.

Tot slot van dit schrijven willen wij nog even aangeven dat wij als Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal steeds bereid zijn tot samenwerking en overleg. Ook vb. wanneer het gaat om het opnemen van Vlaamse Gebarentaal op de talenwebsite.

Met de meeste hoogachting,

Prof. dr. Mieke Van Herreweghe
Voorzitter Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

CC aan dr. Katrien Mondt, Strategische Beleidsondersteuning, Departement Onderwijs

ADVIESCOMMISSIE VLAAMSE GEBARENTAAL

PRESENTATIES PROJECTEN JAAR 2007 - 2010

Programma

- 9:00 onthaal
- 9:30 verwelcoming door de voorzitter
- 9:45 eerste ronde praktijkvoorbeelden
- 11:00 koffiepauze
- 11:15 tweede ronde praktijkvoorbeelden
- 12:30 richtlijnen bij het indienen van projecten
- 12:45 afsluitende broodjeslunch

Prof. Mieke Van Herreweghe,
voorzitter

ADVIESCOMMISSIE VLAAMSE GEBARENTAAL

Decreet van 5 mei 2006 houdende
de erkenning van de Vlaams Gebarentaal
(gestemd in Vlaams Parlement op 26 april 2006)

De Vlaamse Gebarentaal, afgekort VGT, is de visueel-gestuele natuurlijke taal die gebruikt wordt door Dove mensen en Vlaamse Gebarentaalgebruikers in de Vlaamse Gemeenschap en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Dove mensen behoren tot de linguïstisch-culturele minderheidsgroep waarvoor de Vlaamse Gebarentaal een identificerende rol speelt. De Vlaamse Gebarentaal wordt hierbij erkend.

Decreet: drieledig

1. Maatregelen voor onderzoek naar en ontwikkeling en verspreiding van VGT door middel van de erkenning en subsidiëring van een **expertisecentrum** rond VGT (vzw Vlaams GebarentaalCentrum, www.vgtc.be)
2. Een regeling voor subsidiëring van informatieve en sensibiliserende **projecten** rond VGT;
3. De oprichting en werking van een **adviescommissie** Vlaamse Gebarentaal.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Samenstelling

De commissie bestaat uit vijftien leden. De leden ervan worden door de Vlaamse Regering benoemd voor een termijn van vier jaar. Dat mandaat is verlengbaar.

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Samenstelling

Minstens één lid uit elk van de volgende categorieën :

- 1° verenigingen van Dove gebarentaalgebruikers;
- 2° ouders van dove kinderen die Vlaamse Gebarentaalgebruikers zijn;
- 3° scholen voor buitengewoon onderwijs van type 7;
- 4° lesgevers Vlaamse Gebarentaal;
- 5° tolken Vlaamse Gebarentaal;
- 6° taalkundigen met expertise op liet vlak van gebarentaalonderzoek.

Minstens de helft van de leden zijn Dove personen.
Ten hoogste twee derde van de leden zijn van hetzelfde geslacht.

Leden van adviescommissie

Mieke Van Herreweghe

voorzitter

Eddy Eeckhoudt

ondervoorzitter

Johan Baerts

Hilda De Maere

Diane Boonen

Goedele Declerck

Leden van adviescommissie

Maartje De Meulder

Isabelle Heyerick

Dirk De Witte

Sven Noben

Milan D

Kathleen Vercruyse

Leden van adviescommissie

Filip Verstraete

Myriam Vermeerbergen

Serge Vlerick

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal: Opdracht

De Adviescommissie heeft tot opdracht adviezen uit te brengen en voorstellen te formuleren in verband met alle aangelegenheden die betrekking hebben op of weerslag kunnen hebben op het gebruik van de Vlaamse Gebarentaal. De commissie formuleert deze adviezen en voorstellen op eigen initiatief, op aanvraag van het Vlaams Parlement of van de Vlaamse Regering. Alle adviezen en voorstellen zijn openbaar.

Besproken thema's en geformuleerde adviezen

- ⊙ Voertaal van de commissie
- ⊙ Projecten:
  - ⊙ Thema van de jaarlijkse projectoproep
  - ⊙ Beoordeling van de ingediende projecten
  - ⊙ Evaluatie van de projecten (na afloop)
- ⊙ Beroepscompetentieprofiel tolken VGT (SERV)
- ⊙ Deskundigheidsbeoordeling van tolken VGT
- ⊙ Klachtenformulier tolken VGT
- ⊙ Tolken in onderwijs
- ⊙ Gebruik van Vlaamse Gebarentaal op de VRT voor de periode 2012-2016

Meer info?

<http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/gebarentaal.aspx>

PRESENTATIES PROJECTEN JAAR 2007 - 2010

Projecten VGT - 2007

- ⊙ De campagne 'Vlaamse Gebarentaal Leefft', door Fevlado, door Lefevre Natalie
- ⊙ Symposium rond VGT en CI, door Fevlado
- ⊙ [Bevraging van actoren in het veld voor vzw VGTC, door Van Herreweghe Mieke](#)
- ⊙ [Ontwikkeling van didactisch materiaal voor VGT/Dovencultuurkamp door VGTC, door Van Bocxtaete Miek](#)
- ⊙ 'ManManMan zkt. Vrouw' door cabaretgroep ManManMan

Projecten VGT - 2008

- ⊙ [Uitwerken lessenspakket op DVD over Dovencultuur door vzw 't Signaal ism Cora, door Berghmans Bart en Van Geel Nancy](#)
- ⊙ [Workshops voor bijscholing van afgestudeerde tolken VGT door vzw Tenuto, door Van Hende Renaat en Heverick Isabelle](#)
- ⊙ Cursus VGT gericht naar horende kinderen door vzw Instituut OLV Maagd der Armen (KIDS), door Baerts Johan
- ⊙ [Website met spelletjes in VGT \(Kaatje van Ketnet\) door de VRT, door Dolmans Nathalie](#)

Projecten VGT - 2009

- ⊙ Kortfilm in VGT door vzw Body Talker
- ⊙ [Opleiding gebarentalige presentatoren/vertalers door vzw Fevlado, door Lefevre Natalie](#)
- ⊙ Visueel communiceren in VGT met dove baby's en peuters door vzw 't Signaal
- ⊙ [Kinderrimpjes in VGT door vzw VGTC, door Verhelst Hilde](#)

Projecten VGT - 2010

- Door middel van media de taalverwerving van de VGT door Dove kinderen bevorderen door Signfuse, door Noben Sven

RICHTLIJNEN BIJ HET INDIENEN VAN PROJECTEN

Algemeen

- Doel:
  - Maatschappelijke verankering van VGT
  - Sensibilisering
- 2012: brede oproep, alle aspecten komen in aanmerking

Timing

- Jaarlijkse projectoproep (november)
- Projecten indienen vóór 1 februari
- 15 maart: beslissing minister > I.F.
- April: bekendmaking beslissing
- Voorschot 80% - saldo 20%
- 2 maanden na afloop: indienen financieel en werkingsverslag

Aanvraagdossier

- Identificatiegegevens aanvrager(s)
- Contactgegevens verantwoordelijken
- Rekeningnummer (IBAN – BIC)
- Algemene beschrijving project:
  - inhoud
  - doelstellingen
  - doelgroep
  - concrete acties/realisaties

Aanvraagdossier

- Fasering en duur (max. 12 maanden)
- Gedetailleerde begroting + toelichting
- Digitale versie
- In Nederlands (verplicht!) + in VGT
- Geen aanvraagformulier of sjabloon

Wie kan indienen?

- ⦿ Organisaties in Vlaanderen of Brussel met rechtspersoonlijkheid
- ⦿ NIET: feitelijke verenigingen of individuen
- ⦿ Samenwerkingsverbanden (1 trekker)

Vragen?

noemi.declercq@cjsm.vlaanderen.be

02 553 42 35

Dankwoord aan

- ⦿ Agentschap Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen
- ⦿ Adviescommissie VGT

23 -01- 2012

NR:

**Viceminister-president van de
Vlaamse Regering en Vlaams
minister van Innovatie,
Overheidsinvesteringen, Media en
Armoedebestrijding**

Martelaarsplein 7, 1000 Brussel
Tel. 02 552 70 00 - Fax 02 552 70 01
kabinet.lieten@vlaanderen.be

Prof. Dr. Mieke Van Herreweghe
Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal
Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL

uw bericht van**uw kenmerk**
ASCW/VOLC/NDC**ons kenmerk**
MV/003/ 5249**bijlagen****vragen naar / e-mail**Michel Vermeersch
Michel.vermeersch@vlaanderen.be**telefoonnummer**
02 552 70 27**Datum**

19 JAN. 2012

Betreft: Vlaamse Gebarentaal op de VRT

Geachte professor Van Herreweghe,

Op 10 november 2011 signaleerde u in een brief een aantal onduidelijkheden over de aanpak van de Vlaamse Gebarentaal (VGT) bij de VRT.

Ten eerste vroeg u zich af waarom de VRT niet is ingegaan op uw suggestie in een aansluitende samenvattende rubriek te voorzien na het Journaal van 19 uur. De VRT bezorgde mij volgend antwoord:

"In de beheersovereenkomst is er geen sprake van een samenvatting van het journaal. Dat is de hoofdreden waarom dit spoor niet onderzocht werd. Daarnaast betekent een samenvatting ook een selectie, waardoor doven een ander nieuwsoverzicht aangeboden krijgen dan de horenden."

Ten tweede vroeg u zich af waarom de VRT ervoor opteert met horende tolken te werken, terwijl de standaardtaal het best wordt uitgedragen door dove tolken. De VRT motiveert haar aanpak als volgt:

"De VRT wil zowel met horende als dove tolken werken. Voor Karrewiet en De Week van Karrewiet kiezen we principieel om enkel met dove tolken te werken, ook omdat dit geen simultane 'vertaling' vraagt. Slechts in uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld wanneer de inhoud van het programma omwille van de actualiteit nog verandert, zal dit met een horende tolk moeten gebeuren."

Voor het 19 uur-Journaal is het op dit ogenblik technisch niet mogelijk om met dove tolken te werken. Er is geen autocue-tekst beschikbaar op het moment van de uitzending. Het journaal met vertraging aanbieden zou een minder goede keuze zijn, want de dove kijker wordt niet gelijkwaardig behandeld. Uit ervaring met TTT888 hebben we geleerd dat doelgroepen uitgesteld aanbod betreuren. Ook RTBF en de omroepen uit buurlanden kregen heel veel reactie vanuit de doelgroep op het feit dat het nieuws uitgesteld, weliswaar voorzien van gebarentaal, werd aangeboden.

Ook de kostprijs is verschillend. Indien er met dove tolken moet worden gewerkt is een extra studio met extra bemanning nodig, wat een aanzienlijke investering is. In onze buurlanden maken de omroepen gebruik van een horende tolk bij het hoofdjournaal. Het is vanuit die expertise dat we de kostprijs met betrekking tot het aanbod voor de beheersovereenkomst hebben geraamd.

Op dit ogenblik weten we niet of er voldoende gekwalificeerde horende en/of dove tolken zullen zijn om elke dag van het jaar zowel het journaal als het jeugdjournaal aan te bieden met VGT. De mensen die de VRT zal selecteren voor dit project, krijgen een interne opleiding televisietechnieken. Maar de VRT heeft kennis noch expertise in huis om de kandidaten op te leiden voor het tolkproces en het gebruik van correcte VGT. Die opleiding verwachten we van de onderwijsinstellingen. De VRT is wel bereid om na die onderwijsopleiding praktijkervaring aan te bieden.

De VRT wil ten slotte gaan voor een kwalitatieve invulling en heeft in overleg met de belangengroepen al initiatieven genomen inzake opleiding van kandidaat-tolken, de aankleding van de presentatiestudio, de styling van de kandidaat-tolken, de technische ondersteuning voor streaming en websites en de aanmaak van een productiedraaiboek voor uitzendingen met VGT.”

De Cel Diversiteit van de openbare omroep heeft me ook op het hart gedrukt dat ze haar inzichten ook in de toekomst wil samenbrengen met die van de belangenverenigingen. Ze wil een kwalitatief aanbod en is bereid een en ander na verloop van tijd te evalueren.

Met de meeste hoogachting,

Ingrid Lieten

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Prof. dr. Mieke Van Herreweghe
Voorzitter van de Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal

Redactie

Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal
Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen
Noemi De Clercq
Arenbergstraat 9
1000 Brussel
02 553 42 15

Druk

Agentschap Facilitair Management, Digitale drukkerij

Uitgave

Mei 2012

U vindt het werkingsverslag 2011 als pdf en de link naar de vertaling in VGT op http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/gebarentaal_adviescommissie.aspx

Met steun van de
Vlaamse overheid

